

Társadalmi,
irodalmi, művészeti,
sport, gazdasági
és egyéb
vegyes rovatokkal.

MEGJELENIK
minden kedden.

SZEMLE

VEGYESTARTALMU HETILAP

ILLUSZTRÁLT GAZDASÁGI ÉS SPORTROVATOKKAL.

Előfizetési árak:
Negyedévre... 2 ft 50
Fél évre 5 —

Előfizetések és levelek
a «Szemle» szerkesztő-
ségéi és kiadóhivatalába
BUDAPEST
Váci-körút 17. sz. a.
küldendők.

Első évfolyam. 1. szám.

SZERKESZTŐK:

Gróf ZICHY IMRE, BALÁZS SÁNDOR, Legifj. Gróf TELEKI SÁNDOR.

Budapest, 1883. nov. 27.

A szerkesztőség bevezetője.

Megindítottuk lapunkat, a *Szemlét*.

Ez egyetemes tartalmú hetilap összeállításánál főleg két szempont vezérelt.

Lapunk a főúri, nemesi, szóval a legműveltebb úri osztályok számára készül, mindent elkövetünk tehát, hogy a tiszta izlést, a mélyebb eszmekört, a magasabb igényeknek megfelelő irányt képviseljük.

A *Szemle* egyszersmind a nemzeti önállóságnak, az ősi erkölcsöknek, a hazafíúi erényeknek és a divatosan fölkapott tulzó áramlatok leküzdésének bátor, önálló hirdetője. Szükséges tehát, hogy lapunk sokoldalúságával sok más heti lapot pótoljon és ezáltal mentül szélesebb körben elterjedjen, mert csak így remélhetünk céljainknak, elveinknek hatást, diadalt.

Tájékozást nyújtunk a politikai eseményekről.

Társadalmi rovatunkban a napirenden álló kérdések megvitatásával élénk képét adjuk a magyar nemzet és a művelt nemzetek életének és a fölmerülő eszmék hullámveréseinek.

Irodalmi rovatunkat a szép, jó és igaz örök forrásai-ból merített választékos, gyönyörködtető elbeszélések, tanulmányok, költemények, könnyed és komolyabb czikkek közlésével igyekszünk kis keretben becsessé tenni.

Kiváló gondot fordítunk a sport-rovatra, melyben a vadászatot és halászatot nemzetgazdasági szempontból is támogatjuk. Ez **illusztrált** rovat figyelme, 4—5 oldalon, kiterjed a sport minden válfajára s oly tartalmas lesz, hogy fölöslegessé teszi olvasóinknak ilyen külföldi szaklap járatását.

Hasonló célzattal állítjuk össze terjedelmes közgazdasági rovatunkat, szintén **illusztrálva** s valamennyi jelesebb szaklapot kivonatban ismertető heti szemlével.

Közleményeink sorát az apróbb rovatok egész tömege zárja be. Ezekben szem előtt tartjuk, hogy a közönség jó részének figyelmét a napi események zaja, sürgése közt gyakran érdekes mozzanatok is kikerülnek. Szellemesen csoportosítva, összefoglalva t. olvasóink a *Szemle* hirei között az ország és a nagyvilág egész heti történetét együtt találják. Tudósítunk a *főrendiek*, a *nemesség*, a *nemzeti- és gentry-kaszinó*, a *párt-körök*, a *társadalmi klubok életéről*; ismertetjük a közintézetek, a papság, a hadsereg, a tudományok, a színházak, a művészetek, a

divat, a szórakozó társaságok, stb. stb. mozgalmait. *Szóval oly univerzális heti lapot szándékozunk adni, minő még eddig magyar nyelven nem jelent meg.*

A *Szemle* jövőjét, sorsát tehát ezzel az első mutatvány-számmal nyugodtan a nagyérdemű közönségre bizzuk!

Az előfizetési évet most deczember 1-től kezdjük.

A szerkesztőség.

Főrendiházunk s a magyar nemesség.

Most, midőn a főrendiház ujjaszervezéséről annyian, sőt annak teljes megszüntetéséről is sokan élénk eszmecserét folytatnak: szükségesnek találjuk mi is nézeteinket — különösen két irányban — hangoztatni.

Kossuth Lajos szép és igaz szavait idézzük, melyeket az 1848-iki márcziusi napokban mondott, mikor a magyar nemesség, mint föntartója, hitbizományosa az általános emberi jogoknak, ezt az örökét megosztotta a néppel. A magyar *Demosthenes* ekkor a magyar nemességről így nyilatkozott: «A magyar nemességet — ugymond — egy ezredév históriája a nemzet lételének talapzatává szentelte föl. Ő irta be a magyar nevet, e jövevény bujdosó nemzetiség nevét, Európa nemzeteinek aranykönyvébe, melyből egy ezredév viszontagságai sok nevet kitöröltenek, de azt nem, melyet belé a magyar nemesség férfi-karja irt. Ő vivta első sorban az ország-alkotás harczeit. Ő volt Európa tábor-szeme századokon át s minden viharok közepette is nem tünt fel nagy, epochális eszme Európában, mely a nemesség közrehatása mellett, hamarabb vagy később, Magyarhon földébe átültetést ne talált volna. Hogy Magyarország lett, hogy Magyarország van: ez az ő műve. És e korban a magyar nemesség az, mely jármot tűrni nem tanult soha, mely a szabadság aranyfonalát kezéből soha egészen ki nem hocsájtotta, melynek nevéhez egy históriai emlék csatlakozik, minővel az európai szárazföld egy nemzete se dicsekedhetik: az a históriai emlék, hogy mióta az ország Magyarország: itt az abszolutizmus nem lett törvényesítve soha! Mindez a magyar nemesség műve!»

Ime, ezt mondta a legdemokratikusabb áramlatok közt, a demokratizmus vezére, objektív igazsággal, a magyar nemességről.

Valóban a magyar nemesség, melynek az arisztokrácia, a főrendiség, crémejét képezi, ezredéven át dicsőséggel föntartotta a magyar hazát. És hol a magyar

nemesség ma? Nem látjuk, nem találjuk közéletünk küzd-
terén. Egy-két tagja hagyományos hűségéből vagy una-
lomból még megjelenik a megyei gyűléseken, de mint
nemesi rendnek, ha csak egyéb eszközök, vagyon, családi
szétágazás, egyéni érdekek stb. nem állanak rendelkezé-
sére, működési tere s nyomatékos szava nincs!

Pedig a magyar nemesség mint közjogi intézmény
Magyarországon, bár megcsontva, korlátozva van, de
eltörölve nincs és az sincs reá kimondva, hogy eltör-
lendő; mert hisz újabb érdekért ma is sokan nyer-
nek nemesi rangot és czimert.

A magyar nemesség tehát él, vagy hogy úgy mond-
juk: létezik. S a ki él: annak tevékenységi körre van
szüksége. A magyar nemesség tevékenységi köre azonban
elenyésző csekély. S ezen segíteni kell. Ez nemzetisé-
günk, hatalmi állásunk, gyarapodásunk egyik sarkalatos
föltétele.

Komolyabb gondolkozásu s politikai légkörben élő
honfitársainkra nézve jelenleg alig mutatkozik érdekesebb
s fontosabb dolog, mint a főrendiház s ezzel kapcsolat-
ban országgyűlésünk, illetőleg törvényhozásunk gépezeté-
nek s tényezőinek szerves átalakítása.

Hogy a főrendiháznak fön kell állnia, még pedig a leg-
biztosabb nemzeti alapon, tehát a magyar arisztokrácia
és nemesség hatalmában: az kétségtelen.

Más államokban, hol a kormánytöbbség csak személyi
vagy pártkérdés, nélkülözhető az ellenőrzés, a szentesítés
forumának: a felsőháznak ily korlátok közé szorítása. De
nálunk, hol nincs nemzetiségi egység, hol a kormány-
többség politikai párt-kérdésből könnyen fajulhat nemze-
tiségi kérdéssé, nálunk a főrendiházat fön tartani és az
arisztokráciának s a nemességnek, mint a magyar nem-
zeti érdekek legrégebb, legkipróbáltabb oszlopainak, nagy-
fokú befolyása s vezetése alatt hagyni mulhatlanul szük-
séges. Nem akarunk a főrendiház reformálásának kérdésével
ez alkalommal részletesebben foglalkozni, most csupán azt
emeljük ki, hogy a főrendiháznak alkotó eleme kell hogy
az arisztokrácia s a nemesség legyen.

Divatos vád, hogy a magyar nemesi osztály pusztul,
enyészik. De sok részben tulzott, sok részben alaptalan
vád. A magyar nemesség elődeink nemes szokásait, er-
kölcseit, a puritán nemzetiség szent lángját napjainkig,
anyagi romlása s a kor kozmopolitikus áramlata daczára
nagy részt hiven megőrzé.

A rajta esett csorbákat kiköszörülheti, mert van ereje,
bár szunnyad. Hibáit, mulasztásait jóvá teheti, mert van
nak erényei s van önérzete.

Ki kell a magyar nemességet a mulandóság porából
emelni! Ez az elem még egészséges, ez az elem még
államalkotó szívóssággal és képességekkel bír. A magyar
nemességnek, nemzeti hitvallásunk apostolának, nem sza-
bad a magyar törvényhozás templomának szentélyéből, a
főrendiházból hiányoznia!

Történeti hagyományaink is követelik, hogy a főrendek
házában, hol nemzeti létünk sorsa született törvényho-
zóink által mérlegeltetik, a magyar nemesség érdemes
képviselői szintén székkal birjanak.

Ez távolról sem állana ellentétben demokratikus intéz-
ményeinkkel, illetőleg népképviselési alkotmányunk posz-
tulátumaival, mert a magyar nemesség lényege egy a
demokrácia rendszerének lényegével: teljes jogegyenlősé-
gen alapszik.

Nemzetiségünk továbbfejlesztése s megszilárdítása nem
világpolgárius ujembereinktől, hanem csupán a nemzet
irmagvától, őselemeitől várható.

A nélkül tehát, hogy a magyar nemesi osztályból új
rendiséget, kiváltságos kasztot akarnánk csinálni, csak
azt óhajtjuk erősen és határozottan, hogy a magyar
nemességnek törvényhozásunk felsőházában az arisztokrá-
cia mellett szintén képviselői legyenek.

Minden törvényhatóság legalább két-három választott
nemes által legyen képviselve. Ezt követeli a magyar
alkotmányos lét municzipiális és önkormányzati szelleme.
A nemesség felsőházi küldötteit a törvényhatósági bizott-
mányok tagjai válasszák ugyan; de a választásoknál a
virilisekkel egyenlő szavazatjoggal birjon minden magyar
nemes ember, egyéb minősítvény megkivántatósága nélkül.

E választási jog által a magyar nemesség oly közjogi
és társadalmi előnyt nyerne, melyre méltó, hogy minden
honpolgár hazafias érdemekkel áhitozzék.

Igy a nemesség új tagjai is nem csupán hiú külsőség-
nek, cziczomának iparkodnának a nemesi rangot viselni
s a nemzet ősi talpkövei fris koszorúkkal övezve vissza-
nyernék enyésző nimbuszuk hajdani fényét legalább oly
mértékben, hogy a magyar nemesség czimerpajzsain egy
szebb jövő tükröződnék.*

Megyei tisztújítási mozgalmak.

A jövő hóban a megyék új közigazgatási tisztviselőket
választanak: nem csoda tehát, hogy az egész ország
viszhangzik a barátságos lakomák pohárcsengéseitől,
szóval, hogy megindult mindenfelé a korteskedés. Már ez
hagyományos ősi szokásunk, a magyar ember nem képes
választani korteskedés nélkül. Sok helyen, a hol például
az alispán újra megválasztása kétségtelen, csak azért
állítanak ellenjelöltet, hogy — legyen. A korteskedők
maguk is tudják, hogy az alispán győzni fog; de hiszen
nem is az az ő céljuk, hogy az alispánt megbuktassák,
hanem hogy egy kis meleg vért öntsenek a már-már
dermedező önkormányzati rendszerbe. A fokos, a hegyen-
völgyön lakodalom, a szabad korcsmáltatás régi jó világa
örökre letűnt ugyan; de még mindig értekeznek és tóasz-
toznak a vitélő rendek egy-egy bizottsági tagnál
intra muros.

* E nagyfontosságú kérdéshez t. olvasóink hozzászólását szí-
vesen vesszük és a megpendített eszme részletes kifejtésére tért
nyitunk.

A legujabb mozgalmakról adjuk a következőket:

Pestmegyében számos előkelő háznál tartottak eddig élénk tárgyalásokat, de azokon egyhangulag azt határozták, hogy a jelenlegi tisztikar néhány jelentéktelenebb személyváltással, — jövőre is megválasztassék: alispánnak Földváry Mihály, főjegyzőnek Ilkey Sándor, árvaszéki elnöknek Dalmady Győző.

Nógrádmegye mostani alispánját Madách Károlyt szép hegedűszóban leköszöntették s ellenjelölt nélkül valószínűleg egyhangulag Scitovszky János orsz. képviselőt választják meg helyébe. A többi tisztviselő megmarad. Mindössze Hanzély Márton segédszolgabíró pályázik a füleki főszolgabíróra.

Zemplénmegye tokaji és szerencsi járása nov. 19-én Szerencsen tartotta tisztújító értekezletét. Kijelölték: alispánna Matolay Etele, főjegyzővé Füzy Kálmánt, főügyésszé Vékey Gedeont, árvaszéki elökké Payzsoss Andort, ülnökökké Spilenberget, Karsát és Horváthot, főpénztárnokká Csizsér N.-t. A szerencsi járás szolgabírójául egyhangulag Zábráczy Miklóst éltették, segédül Séra Istvánt. Nem ily egyhangu a megállapodás a tokaji járás részéről. Itt három szolgabírói jelölt van: Szenczy László, Székely Károly és Karácsony Mihály. Ugy látszik, heves lesz a küzdelem.

A jász-nagy-kún-szolnokmegyei választások élénk pártoskodásra nyújtanak alkalmat a régi solnokmegyeiek és a jászok és kúnok közt. Ez utóbbiak uniópártot alakítottak és Szolnokon Horthy István vezetése alatt Hajdu Sándor jelenlegi főjegyzőt akarják az alispáni székbe emelni s mindent elkövetnek, hogy a megyében a jászok és kúnok uralkodhassanak. A régi solnokiak ezekkel szemben szintén párttá szervezkednek.

Nyitrármegyében a tisztújításnak már a nyáron előjátéka volt, hogy Kostyál helyébe Szalavszky Gyula ügyvédet választották meg alispánna. Ezzel most a régi tisztviselői kar változatlanul megmarad. Főjegyző: Schober Ernő, árvaszéki elnök Kochanovszky László. A járási tisztviselők közül a három Rudnay: János, László és Béla, továbbá Baeskiád Jenő, Janits Imre, Adamovits Bálint s a többi szolgabírák megválasztása csaknem bizonyos. Ellenjelölt kevés van.

Politikai hírek.

Belföld. A keresztények és zsidók közti házasságról szóló törvényjavaslatot a képviselőház felállással elfogadta. Határozattá emelte továbbá Irányi indítványát, hogy az általános kötelező polgári házasságról a kormány mielőbb törvényjavaslatot nyújtson be.

A horvát báni méltóság betöltése ügyében Tisza Kálmán Philippovics nyug. tábornagyot, mint az «új politikai rendszer» törhellen hívét mutatta be s kijelentette, hogy a tárgyalások nem azért szakadtak meg, mintha Ph. törvénybe ütközött kívánt volna. Politikai körökben beszélnek, hogy Tisza, ha alkotmányos uton nem boldogul a horvátokkal, a legnagyobb szigorral készül ellenük föllépni.

A «Magyar Korona» a Moniteur de Rome ezimű lapnak az országgyűlési antiszemita pártból írt nyilatkozatát úgy magyarázza, hogy ama cikk véleménye szerint a magyar antiszemita pártnak az agrár- vagy reform-párt nevezetét kellene fölvennie, mert a magyarországi zsidó-ügy nem vallási, nem faji, hanem első sorban közgazdasági kérdés.

Külföld. Minden oldalról a béke biztosítását hangsúlyozzák; azonban sok körülmény czáfolja e nyilatkozatok hitelességét.

Franciaország és Khina közt a háboru immár elkerülhetetlen. A tonkingi kérdés napról-napra bonyolultabb, a bizottság határozatait még homály fedi. Jelentése csak a jövő hét elején kerül a kamara elé.

A sudáni hadjárat, melyet Hicks pasa Mahdi Imam felkelői ellen vezet, az egiptomiakra nézve veszélyes jelleget öltött. Hicks pasa

seregét teljesen megsemmisítették. Az európai tiszték mind elestek. Maga Khartum városa is fenyegetve van.

Az orosz külügyminiszter berlini s friedrichsruhei látogatásának politikai jelentőségét a béke s a hármass császári szövetség újabb megerősítésében keresik.

A német trónörökös Madridban a spanyol király igen barátságosan fogadta.

A Szerbiából érkező újabb hírek mind azt bizonyítják, hogy a fölkelés ereje teljesen meg van törve. Igen érdekes leleplezésekre nyújt kilátást a megindított vizsgálat. A fölkelés három főtettesét: *Miloje* pópát, *Pirulovics* tanítót és egy *boljevéczi parasztot*, kik a mozgalmat szervezték, a rögtönítelő bíróság halálra ítélte. Azt hiszik, hogy a király sokaknak megkegyelmez.

Háborús hangulat Párisban.

Páris, nov. 23.

Néhány héttel ezelőtt érkeztem hazámból a francia fővárosba s őszintén szólva megvallom, meglepett az a feltűnő ellentét, melyet az európai béke kérdését illetőleg a sajtó s az itteni közvélemény közt észrevettem.

Különösen érdekes, hogy Páris a német trónörökös utazása közben mit érez és gondol.

Nagy gondot fordítottam a közérzület megismerésére s arra a tapasztalásra jutottam, hogy míg nálunk a politikai körökben s általában az egész európai sajtóban nem gyozik hangsúlyozni a béke szilárdságát, itt Párisban boldog-boldogtalan arról beszél s meg van győződve, hogy egy nagy európai háború előtt állunk. S ez elől itt senkinek sincs kedve kitérni.

Ez a meglepő közhangulat arra ösztönzött, hogy kutatásaimat folytassam. És volt alkalmam biztos értesülést szerezni arról, hogy Páris szalonjaiban és a legutolsó kunyhókban egyaránt arról beszél minden francia, hogy Közép-Európa négy alkotmányos monarchiája szemközt fog állani a deszpotikus Orosz- és a radikális Franciaországgal.

Soha se néztem jó szemmel, hogy a politikát közprédának tekintik; de épen azért, mert tudom, hogy Magyarországon osztálykülönbség nélkül minden hazafi úzi a házi politizálás mesterségét, — elámultam, hogy a mi közvéleményünk ezzel a párisi hangulattal szemben mennyire tájékozatlan.

A francia közlékeny természete kivált a magyarok irányában nem ismer határokat. Így sikerült megtudnom igen tekintélyes emberek nézeteit, a kik, bár nyilvánosan szerepelnek, ma még csak úgy entre nous nyilatkoznak. Minden pártból előkelő tagok véleményét tolmácsolom. Sokan erősen hiszik, hogy a magyarok háború esetén paralizálni (!) fogják Ausztria erejét. Két dologra nézve azonban általános az egyetértés: 1. nagyon sokat tartanak meglehetősen szomorúan szervezett hadseregük felől, 2. azt vélik, hogy az ellenük fellépő románfajú népek nagy (?) republikánus pártjai részükön lesznek. Vannak a radikálisok közt olyanok is, (még pedig ismert egyéniségek), a kik azt hirdetik, hogy ez a háború a népek harcza lesz a ma uralkodó osztályok ellen.

Szóval reggel-délben-este mindenütt csak azt hallom emlegetni, hogy már a jövő tavasszal lángba borúl Európa s a minduntalan előtörő általános óhajnak, mely titkon a háború tüzét szítja, oly erélytelen bourgeois-kormány, mint *Jules Ferry*-é, nem lesz képes ellenállni.

Ime, ez Párisban a közhangulat s nem győzöm csodálni, hogy a hírlapok még ki nem fecsegték azt a folyvást terjedő forrongást, mely Páris minden elemeit élénk izgalomban tartja.

Gróf Zay Miklós.

I R O D A L O M.

A griffmadár. *)

*Nap nap után múlik, hegy után jön róna,
Ez is, az is mintha véghetetlen volna
Nézel égre-földre, hát uram, légy velem!
Feje fölött ám a szörnyű veszedelem.*

*Valami nagy árnyék mozog ott előtte,
Hamar a fényes nap elborul fölötte.
Pedig az ég tiszta, rekkenő a meleg,
De ott fönny valami óriás test lebeg.*

*Egy töméntelen nagy, szörnyeteg griffmadár
Még jó tova ugyan fönny a magasba' jár;
Mégis akkorának látszik, mint egy felhő;
Hát milyen lehet még, majd ha közelebb jő?*

*No te szegény Jankó, most bizonytalán véged,
Imádkozzál, semmi meg nem ment már téged.
Hasztalan ez ellen erőd, bátorságod.
Hazád, édes anyád soha meg nem látod.*

*Hát pedig még nem is elég a veszélye,
Egy nagy lábas állat közeleg feléje.
Mintha egy négy tornyos sziklavár indulna,
Reng a határ, mintha földindulás volna.*

*De a nagy madár is siet ám utána.
No már most melyiknek leszen ő prédája!
Hát im a griff ott fönny szárnyát összefogja,
S jön lefelé szörnyű sebesen, csomóba'.*

*Azt hinné az ember, izzé-porrá törve
Zuhan ez le mostan a csontkemény földre.
De az tudta mégis jobban, hogy mit csinál?
Hogy már szinte leér, a két szárnya szétvál;*

*A közül mázsányi rettenetes csőre,
Akár egy buzogány, kipattan előre,
S mint valami dárdát körbe megcsóválva,
Vele a nagy állat fejét úgy találja;*

*Hogy az felgömbölyög, mint valami hernyó,
Feje összetörve, akár a mogyoró.
Győző a legyőzött hasára ül aztán,
Csőrével velőt, vért szépen kanalazván.*

*Látva mindezt Jankó, kíván jó étvágyat
A legyőzhetetlen levegő királynak —
S bizony jónak látja mihamarabb szépen,
Eltisztulni innen csöndben, észrevétlen'....*

Vajda János.

*) Részlet *Törzsök Jankó* című elbeszélő-költeményből, mely közelebb a *Révai testvérek* által megindított *Jó könyvek* című vállalatban fog megjelenni.

A mostani nemzeti színházról.

Nemrég volt a lapokban olvasható, hogy a berlini Deutsches Theater megnyitó előadásán az *Ármány és Szeretlem*-ben bizonyos *Jolanthe Ramazeta* játszotta *Lujzát*. Ez a Deutsches Theater egy újon megnyitott színház, mely Németország legjobb színészeit toborzotta maga köré s mint büszke neve is mutatja, nem kisebb igénnyel lép föl, mint hogy a bécsi Burgtheatert is túlszárnyalja s Németország első műintézetévé nője ki magát. — A lapok a megnyitó előadásról hozott tudósításaikban nem valami túlságos elragadtatással nyilatkoztak a Deutsches Theater színészeiről, egyben azonban megegyeztek: *Ramazeta* k. a. dícséretében. Sőt a *Neue Freie Presse* tudósítója, ki önérettel azt írta, hogy a Burgtheaternek nincs mit félnie az új konkurrenstól, azt jósolta róla: «Sie wird ihren Weg in's Burgtheater machen.»

Ez a *Ramazeta* k. a. pedig nem más, mint a magyar színpadokon is megpróbálkozott *Ramazetter Jolán*, a ki néhány év előtt a nemzeti színházban is föllépett *Helvey Laura* egyik legkitünőbb szerepében, mint *Septmonts Katalin*. A lapok akkor annyira elítélték, oly kis reménnyel voltak játéka iránt, hogy az igazgatóság másodszor nem is engedte meg föllépését. Csinos, bár igénytelen alak, gyöngé hang, semmi arcjáték s hozzá még oly versenytárs a háta megett, mint *Helvey Laura*: mi csoda, ha a magyar színházi kritika pálcát tört felette! S ugyanez a keveset ígért színésznő a németeknél elismerésre talál olyannyira, hogy a legelső bécsi lap őt a Burgtheaterbe kandidálja!

Mi következik ebből? Minthogy minden kritika összehasonlításon alapszik, a józan ész szerint nem más, mint hogy a mi első műintézetünk nemcsak relative, hanem absolute is kitünő színház, mert oly tehetségek is képesek külföldön sikert aratni, a kiket nem akceptál. — De más jelek is mutatják, hogy a magyar nép különösen rátermett a színészetre, így p. a népszínház köztetszés melletti vendégszereplése Bécsben, mellyel szemben a meiningeni társulat Budapesten épen nem birt tetszést aratni. Érdekes volt azt is megfigyelni, mennyire rontották el a német színészek azt az egy-két magyar darabot, melyet német közönség előtt próbáltak bemutatni. Így a *Laube* társulata a *Rauschgold*-ot (Fenn az ernyő, nincsen kas) és egy másik társulat a *Neue Aera*-t (Új emberek). — Elismerő dokumentum a magyar színészetre nézve az a lelkes fogadtatás is, melyben *Helvey Laura* Pozsonyban, e kiválóan intelligens városban részesült, oly városban, mely Bécs szomszédságában levén, lakói minduntalan élvezhetik a Burgtheater kitünő művészeit, részint magában az osztrák fővárosban, részint otthon, mint vendégszereplőket. S mégis, *Helvey Laurát* soha sehol se tapsolták annyi lelkesedéssel, sehol sem írtak róla akkora elragadtatással, mint épen Bécs szomszédságában, a magyar határvárosban.

Mi újabb generáció, kik a nemzeti színház régi jelesei közül már csak *Szerdahelyire* és *Jókainéra* emlékszünk, nem igen bocsátkozhatunk ama kérdés bírálatába, emelkedett-e azóta a nemzeti színház niveauja, vagy pedig süllyedt. Azok, a kik a múltban szeretnek élni (s kinek ne tünne fel a múlt szebb színeiben a jelennél!) s a kik *Egressy Gáborra*, *Megyerire*, *Barthára*, *Tóth Józsefre*,

Fáncsyra, Lendvayra esküsznek, azt mondják, hogy sülyedt. — Mi fiatalabbak kételkedünk benne. Megengedjük, hogy a nevezettek mind kitünő színészek voltak, bár a színésznek az az átka, hogy az utódok előtt pusztán a kortársak fenmaradt nyilatkozataival dokumentálhatja jelességét. De azért mondom, megengedjük, hogy p. *Egressy Gábor* nagy színész volt, jóllehet itt is ugyanolyan jelességgel állhatunk szemben, mint az irodalomban, t. i., hogy mint kezdő műveltségű nemzet mindenünket túlbecsüljük. Így lettek *Kazinczy, Garay, Toldy Ferencz* nagy írókká s így tűnhetett föl egyik-másik nagyhangú deklamátor is *Rosciusnak* a lelkesülők szemeiben. De ne vitatkozzunk olyasmiről, a mit nem lehet eldönteni. Mindenesetre voltak a régi nemzeti színháznak jeles tagjai, csak hogy nehezen voltak valamennyien azok, a kiket most mint nagy színészeket emleget a tradíció. — Az átmeneti korszakból fenmaradt s máig is játszó színészeink: *Szathmáryné, Prielle Kornélia, Szigeti József* is mutatják, mily jó talajnak kellett annak lennie, melyből a *Tóth Józsefek, Megyeriek* teremtek. Két dologban azonban mindenesetre emelkedést mutat a mai nemzeti színház, t. i.: a közönség ízlése fejlettebb, tehát jobban el lehet neki hinni, ha valakit nagy színésznek tart, továbbá a színészek összjátéka (az ensemble) és a színpadi technika és rendezés szintén kétségtelenül nagyot haladtak. — Viszont egyben, megengedjük, hanyatlás állott be. Az újabb színész-nemzedék hijával van a tragikai tehetségeknek. — *Jászai Mari* úgy áll ma előttünk, mint valami maradvány a színészet pogánykorából. Mindenki a társadalmi, társalgási darabok, az u. n. középfajú drámák felé húz. — Ezen a téren állottak elő oly nagy tehetségek, mint *Helvey Laura, Csillag Teréz, Halmi, Ujházi* s oly szeretetreméltó temperamentumok, mint *Molnárné*, stb. — Az ensemble, az összjáték, mely a meiningeniek rossz színészeit is megmenti, teszi, hogy azért igazi tragikai színész nélkül is képes a nemzeti színház tragédiát előadni úgy a hogy. — A legifjabbak közt van ugyan kettő: *Gyenes* és *Füi Szeréna*, a kik a tragédiához némi temperamentummal bírnak, különösen *Gyenes*; de nincs elég terük, mert — mint Európa legtöbb színpadán — a nemzeti színházban is *Sardou et Comp.* dominálnak.

De ha a tragédiában sülyedtünk, a társalgási darabokban okvetetlenül emelkedtünk, a minek nem veszendő bizonyosságai: *Halmi, Prielle, Helvey, Csillag* és a többiek csaknem valamennyien. A *Molnárné Cyprienne*-je (Váljunk!) például a világ bármely színpadán furórét csinálna. Ebben, a középfajú drámában, emelkedett a nemzeti színház oly magasra, hogy jelenleg bátran odaállítható a világ legelső színházai mellé, a Theater Français-tól természetesen eltekintve és a szerencsés Burgtheatertől is, a hol egy *Anschütz*-nek, egy *Laroche*-nak mindig akad méltó utóda egy *Sonnenthal*, egy *Baumeister*, vagy egy *Lewinsky* személyében.

Közeleg az új opera megnyitása, s akkor a mi nemzeti színházunk még magasabbra tűzheti lobogóját. Akkor hihetőleg több tér jut majd a tragédiának is. Majd ha a nemzeti színház deszkáin újra látunk egy igazi *Leart*, *Othellót*, *Macbethet*: akkor, de csakis akkor fogjuk elmondhatni, hogy a nemzeti színház egészen első rangú műintézet.

Reviczky Gyula.

A rózsabimbó.

Irta: SZENTIVÁNYI EMIL.

Az alkonyi nap futó sugára pirosra festé a tajnai kastély ablakait. Előbb a nyárfák ezüst levelein játszott; azután a háztető mohos cserepét aranyozta be, majd rezegve leszállott a csatorna-csőveken a reczés falra, onnan pedig a párkányos ablakok nehéz üvegein keresztül a szobákba surrant.

Gróf Tajnai Kázmér öccsével, Bálinttal a könyvtárban volt. Mikor a tánczó sugarak elkápráztatták szemeit, becsapta a könyvet.

— Elég lesz mára! — mondá.

Bálint elfojtott sóhajjal vitte helyére vissza a könyvet. De a sóhaj nem azt jelenté, hogy: beh kár! — hanem inkább azt, hogy: hála istennek, véget ért a mai munka!

Igyekeztek együtt maradni. Kázmér gróf kissé mosolygott, de a mosoly mindjárt eltűnt komoly arczáról és ő megint szóltanul bámult ki a szürkületbe, az égre, a rügyező fákra, Bálint pedig lopva az ajtó felé tekintgetett.

Valami nyomta sziveiket; de egyik sem akarta gondolatait a másiknak elárulni, az első alkalmat tehát siettek fölhasználni arra, hogy elváljanak, hogy egyedül legyenek.

Kázmér gróf fölment a csillagászati toronyba, elővette tudományos műszereit. De keze mozdulatlanul pihent a nagy ágyu-csőveken és szemei az esti ködbe boruló táj fölött merengtek. A tavasz első fuvalma lengette a sarjadoszó lombokat, az erdő alatt vidám munkásnép egészséges zaja, öröme viszhangzott és a levegőt fészkeikre hazatérő madarak gyors szárnyai szeltek.

Bálintnak se volt nyugta. Fölnyergeltette paripáját és kilovagolt.

Nagy későn kerültek ismét össze. A vacsoránál Kázmér gróf adomázott, ifjúkori kalandjait emlegette; azonban Bálint roppant zavarba jött volna, ha bátyja véletlenül kérdőre vonja, hogy miért nem nevet? Egy szót se hallott. Az elbeszélés csak úgy zsongott el érthetetlen, egyhangú morajjal füle mellett, mint a hogy a molnár a megszokott malom-zörgést alig veszi észre.

Korán aludni mentek. De egyik se feküdt le. Ablakaik világa kisütött az éjféli sötétbe.

S ez már napok óta így van. Bálint, ha Kázmér gróf ránéz, zavarodottan lesüti tekintetét. Nem gyermek többé; érett fiatal férfi. Hatalmas vállai, izmos karjai, délczeg alkata, könnyed járása elárulják az edzett nemes ifjút. De szemeinek tétozásása, arcának bibor heve, szavainak gyöngéd sugára még mindig a naiv gyermekre vall.

Bátyja nevelte ilyenné.

Gróf Tajnai Kázmér általánosan különcz hírében állott. Ugy élt, mint egy remete. Kastélyában sohase fogadott vendéget, egész életét, egész vagyonát öccsének szentelte.

Egykor a legünnepeltebb főúr volt. Ideje nagy részét külföldön töltötte. Páris modern labirintjei s az afrikai ismeretlen sivatagok vonzották. Csábító divatkirálynők lábaihoz rakta hódolatát és pazar ajándékait. És orosz-lánokra vadászott; merész küzdelmekben nézett farkaszemet a halállal. Végre aztán rajta vesztett egy kalandján. Nem az afrikai veszélyek közt, hanem a párisi festett világ kulisszái mögött. A kaland igen szerencsétlenül végződött. Gróf Tajnai Kázmér nőül vette a bájos ballerínát. A boldogság mánora egyszerre lepte meg szívet a diadal

mámorával. Szép nejét hazahozta Magyarországra. Pihenni akart boldogsága fészken a magányban. Ez volt a czélja. Semmi egyéb. Hanem akkortáiban Magyarország levegője tele volt szikrával. A kedélyek minden fuvallatra tüzet fogtak. Egy gazdag főúr, a ki gyermekora óta külföldön pazarolta szellemi és anyagi kincseit — s most hazatér: ah! ez pompás alkalom hazafias tüntetésekre. Kázmér gróf egyszer csak arra ébredt, hogy népszerű lett. S a sebes ár magával sodorta. Csakhamar szerepet játszott, intézte, mozgatta az ország közügyeit. Édes-keveset értett ugyan mindahhoz, a mibe kezdett; de azért minden sikerült neki. Ünnepezték őt is, meg a nejét is. A grófnő könnyen beleélte magát új szerepkörébe. Ragyogott, hódított. De a gróf napról-napra elégedetlenebb lett önmagával. Érezte, hogy a ráerőszakolt szerepléshez kevés a tudománya, a tapasztalása. S e mellett őszinte mély hazaszeretete, nemes ámbicziója folyvást magasabbra ösztönözte. Azt akarta, hogy működése igazán hasznára váljék a hazának, a nemzetnek. Eszmékért küzdött, irányt tűzött ki. Azonban minél komolyabban fogta föl hivatását, dicsősége annál többet vesztett fényéből. A hazafiaknak disz-ebédek, lakomák, zajos szónoklatok kellettek. A csöndes, áldásos tevékenység... brr! hiszen az borzasztó unalmas!

Gróf Tajnai nem mondott le eszményeiről, nem csüggedt el. Haladt a maga útján. Mig végre egyedül állt, egészen egyedül. Zászló vivői elhagyták és neje megszökött egy külföldi attachéval.

Ezzel Kázmér gróf előtt bezáródott a pálya. Szerette nejét. De ha nem is szerette volna: szívében mély sebet ütött és nevét meggyalázta az a nő, az a teremtés, a kit ő fölemelt magához. Huszonnyolcz éves volt és már lejtőn állt. Vissza nem pillanthatott: a multban csalódások, veszteségek kísértet árnyai lengték körül ifjuságát. Előre se nézhetett: a jövő nem látszott bizonytalannak, a jövő kétségbeejtő sivár, czéltalan volt.

Utazott; fájdmárára ismeretei bővítésében, tudományos tanulmányokban keresett gyógyulást. Szomorú vándorlásaiból egy megdöbentő hír ismét haza szólitotta. Öccsét, gróf Tajnai Tibort párbajban megölték. A grófné a temetés után megmérgezte magát. Gyermekük, Bálint, árván maradt.

Ime, így lett Kázmér grófból, a könnyelmű világfiból, különcz remete s így került Bálint a gróf gondjai alá.

S Bálint gróf a szerető kéz ápolása mellett valóban szépen fejlődött. Tudós bátyja örvendhetett; mert a magot jó talajba vetette. Bálintnak mindenről önálló, világos nézete, alapos képzettsége volt, a mi egy valódi gentleman és hazafi, egy kiváló szellem látköréhez tartozik.

Csak egyet nem ismert soha, a szerelmet. Ettől bátyja jobban óvta őt, mint a méregtől.

Pedig a törekvés hiú volt. Bálint sokat olvasott arról a szenvedélyről, mely nem csupán a költők dalaiban ég, de a tudósok könyvének mélységén is keresztül csillan, mint a nyári nap melegét érezzük akkor is, ha a napot felhők takarják. És ha könyvét letette: szerelmet árasztott körülötte az egész világ.

De ha sehol, sem az égen, sem a földön nem látott volna példát: ott élt lappangva a szerelem csirája az ő szívében is. És kihajtott, mikor az ő tavasza megjött.

Szeretett, lázas, forró vágyal szeretett egy bájos leánykát. Szerelmét sokáig rejtegette. Nem volt bátorsága, hogy megvallja kedvesének és bátyjának. De a leányka szó nélkül is megértette, mert szíve hasonló titkot őrzött. Viszont szerette a gróft. Hanem a bátya előtt nem volt

ereje megnyilni. Menekült előle, kerülte. Tudta, hogy Kázmér gyűlöli a nőket; attól tartott, hogy az ő választottját is gáncsolná. Pedig az, óh, ha nem is angyal, de igazán szép, kedves, jó leányka! Takarnia kell hát a szerelmét.

Könyveit elhanyagolta; szórakozott, türelmetlen volt gyakran; ábrándok, vágyak emésztették; sokat lovagolt, barangolt, ki tudja hol; édes dalokat dudorászott, — szóval csak az nem vette észre, hogy szerelmes, a ki nem figyelt rá.

S Kázmér gróf nem vette észre. Mert a tapasztalt böles maga is — szerelmes volt. Megrémült, mikor először tudatára ébredt ennek az erős új szenvedélynek. Multjára, szenvedéseire, öccsére gondolt. Meg kellene a saját elveit, természetévé vált világnézetét tagadnia. S mit szólna öcsse, a kinek szívébe ő maga csepegtette a nők iránti megvetést, a szerelemtől való tartózkodást, a hideg közönyt!

De hasztalan volt minden ellenvetés, azért a gróf még se birt ellenállni.

A negyven éves komoly férfiút a szerelem a zsenge fiatal hajtáshoz hasonlónak tette. Ő is, mint Bálint csak szerelmének élt s azért nem látta meg öcsse változását. Kora tavasz volt. A legszebb időszak a természetben. Mikor már minden kivirult, de még semmi se virult el.

Kázmér gróf a parkban bolyongott. Valami elhatározás érlelődött szívében. De nagyon lassan.

Gyönyörű rózsát pillantott meg. Ritka szép példány volt, egy tövön két szál, egyik teljes, a másik még csak bimbó.

Miért ne téphetné le azt a rózsabimbót? Miért ne tűzhetné gomblyukába? Tovább ment. Szíve hangosan vert. Igen! letépi a rózsabimbót s vőlegény lesz, gomblyukába tűzi a bimbót s megházasodik.

Gyors léptekkel sietett vissza a rózsatóhöz. A mint az orgona-bokor mögül kibukkant: ott állt a rózsza mellett Bálint. Épen akkor tépte le a bimbót és meglátva közeledő bátyját, hirtelen elrejtette a bimbót tenyerébe. Kázmér gróf észrevette. Hevesen kiáltott rá:

— Minek neked az a bimbó? Miért dugdosod előttem?

Bálint pirulva lesütötte szemeit. Habozott. Nem mert szólni. Végre félénken, lágyan sutlogá:

— Valakinek szántam.

Kázmér gróf nagyot bánt. De Bálintot erőssé tette a szerelem. Nem akarta tovább viselni ezt a néma kint, ezt a kétségbeejtő titkolódzást. Fölvetette nagy, mély szemeit és elszántan, férfias érezhangon szólt:

— Bátyám, nem bírom tovább a terhet. Meg kell val-lanom, hogy szeretek halálosan egy leányt, a kit feleségül óhajtok magamnak.

Gyorsan, szünet nélkül beszélt. Elmondta, mily bájos, szelid, nemes leányka az ő választottja, Csejthey gróf ifjabbik leánya, Lucille, mily nagyon szeretik egymást, mily boldogok lesznek együtt. Szenvédélyesen, nyíltan beszélt és így végzé szavait:

— Hozzá akarok menni; neki szántam ezt a rózsabimbót!

Azt várta, hogy bátyja szemrehányással támadja meg és lebeszélni iparkodik őt szándékáról. El volt készülve, hogy erős küzdelme lesz a világgyűlölő remetével.

De Kázmér gróf mosolyogva lépett a rózsatóhöz, lesza-kitotta a kinyílt rózsát és vidáman mondá:

— Édes Bálint, te elcsipted előlem a rózsabimbót; nekem tehát nem marad más hátra, ezt a teljes rózsát kell vinnem kedvesed — nénjéhez.

S P O R T.

Sport-rovatunkról.

Hogy a vadászatról és a sport minden neméről adandó közleményeink olvasóinkat teljesen kielégítsék, fölkértük összes hazai és külföldi ismerőseink s barátaink közreműködését s már eddig a legtöbb helyről megkaptuk a biztos ígéretet, sőt nem egy jeles szakembertől kész közleményt is.

Nagy örömünkre szolgált Hanvay Zoltán urnak, a hozzá intézett fölkérésünkre adott legbarátságosabb ígérete, melyben kijelenti, hogy lapunkat az egész sport-világ előtt ismeretes és nagybecsű közleményeivel ő is támogatni fogja.

Sport-rovatunk az *Orsz. vadászati védegyelet* és a *Sport-Egylet* körében fölmerülő minden fontosabb eseményről bő tájékozást nyújt, ezenkívül hetenkint terjedelmes sport-szemlét adunk az összes bel- és külföldi lapok nyomán.

Hazai sport eseményeink megírásánál különös tekintettel leszünk minden érdekes és czélszerű ujitásnak részletes ismertetésére.

E rovatunk mindig illusztrálva lesz.

Előfizetőinknek tiszteletpéldányt küldünk az összes magyarországi vadászoknak elküldendő Vadász térképünk-ből, ezt szerkesztőtársunk gróf *Kreith Béla* tervezte s most fejezte be. E térkép december elején küldetik szét s érdekes kimutatást ad minden vadászt érdeklő dolgokról: a vadász- és lövész-társulatokat, vadaskerteket, vadállományunkat stb. színekkel jelölve, szemlélve oktat.

A kiadásra megírt illusztrált vadász lexikonból a mű megjelenése előtt e rovatunkban közöljük a legérdekesebb oktató részleteket és képeket. A gyalog- és lovasvadászat minden neme, a ragadozók irtására föltalált eszközök és módok, a csapa- és nyomisme, vadtenyésztés, vadovás, vadaskertek és fáczányosok berendezése, vadászati műszavak, nevezetesebb sportmenjeinkről életrajz és arczkép, a vadászati és czéllövő fegyverek, továbbá a lövészet minden nemének részletes ismertetése és illusztrálása lesz e rovatunk élénkítő része.

Sport-rovatunk sokoldalú és érdekes közleményeinek jó részét hazai sportmenjeink közreműködésétől várjuk, miért is tisztelettel kérjük az ügybarátokat, hogy a Szemlét bármily rövid értesítéseikkel, vagy nagyobb közleményeikkel mentül gyakrabban megkeresni kegyeskedjenek.

Gróf Zichy Imre.

A fenyves rigó vadászata.

CHERNEL ISTVÁNTÓL.

Gyakran van alkalmunk a közéletben a fenyves rigó husával találkozhatni, sokat halljuk, mint csemege-pecsenyét emlegetni a nélkül, hogy vadászatáról és elejtési módjáról biztosabb elveket és bővebb leírásokat bírnánk. Az igazi vadász előtt nem elég valamit meglőni, az ő

ismeretköréhez tartozik minden vadnak vadászatát és elejtési módját tudni s szenvedélyének gyakorlásában ezen vezérfonál után intézni saját tapasztalatait és meggyőződéseit. Hozzá tenni itt, elvenni ott, tekintetbe venni a helyi körülményeket és vidéki változásokat: ez a vadászat technikája. Sok mindenféle fajai lettek az előrehaladott korról és értelemmel a vadászatnak is, mint minden más gyakorlati dolognak, de a magvát minden vadászatnak mégis csak a cserkészlet képezi. Itt éri el a vadászati szenvedély legmagasabb fokát amaz érdekesség által, hogy a zsákmány elejtése főleg a vadász ügyességétől és számításától függ, tehát az érdem nem befolyásoltatik számos mellékkörülmény által. A fenyves rigó vadászatánál ez érdekesség ingerli leginkább a vadászt, mert elejtési módja majd kizárólag cserkészlet által lehetséges, még pedig fáradságos utánjárással.

E madár vadászatánál tanulunk igazán meg cserkéltni valamit, mert annyi nehézség elhárításába ütközünk néha egy fenyves rigó megközelítése alkalmával, hogy az az érzet, mely kiszemelt áldozatunk lelövésénél jelentkezik, rendkívül kellemes. Elég volna ez is annak igazolására, hogy a fenyves-rigó-vadászat nem utolsó multság, de ha még izletes husát is tekintetbe vesszük, akkor azt hiszem több bizonyíték nem kell e vadászat jogosultságához. Még a régiak is becsben tarták a fenyves rigó pecsenyét, mert e madarakat külön kalitkákban hizlalták s nagyobb szerű ebédjeiknél mint finom csemeget találtak föl. A költészetben is föllelhetjük madarunkat *Martialis* munkáit olvasva, a hol egy helyen

«*Inter aves turdus, si quis me iudice certet...*»

valószínűleg a fenyves rigót érthetjük.

Mikor a természet bájai lassankint enyésznek indulnak s az éjszaki szél sárgult leveleket zörget az avaron, a fák kopár ágaikat nyújtják elrabolt diszeik után: akkor a vándormadarak különféle seregei között fenyves rigónkkal is mint utasokkal találkozhatunk. A magas északi lakói nálunk keresvén téli szállást, a fenyves rigó is igazi hazájából, Norvégia, Északi-Oroszország, Svédország, Sziberia és Kamcsatka tájairól hozzánk költözik telelni. A vándorlók előhírnökei már október vége felé egyenkint jelentkeznek, míg azok zöme novemberben óriási csoportokban, más rokonfajakkal elegyedve köszönt be. A szalonkák után fürkésző vadász nem egyszer látja a kerregő fenyves csapatot vadászás közben egy-egy magas fa sudarára ülni, persze ekkor nem fárad belopni a sereget, nemesebb vad után sóhajtván s ha csak véletlenség nem kedvez neki, miatta a fenyvesek fenyvesek maradhatnak. De vannak vidékek, a hol vad kevés van, a szalonka ivadék meg az utóbbiakhoz hasonló: itt aztán a fenyvesek vadászata jól esik. Bokortól bokorig, fától fáig lopózik a puskás, szemeit a fenyves-rigó-csapatra szegezve, mely egy magas tölgy tetején cserreg, óva tekintve körül, figyelve minden ágmozdulásra. Ha sikerül a vadásznak lőtávokra jutni, szép lövéseket tehet; igaz ugyan, hogy kiváló vigyázattal és figyelemmel kell neki cserkéltni, míg czélhoz ér. Szerintem legalkalmasabb göbecs a fenyvesekre 14-es és 12-ös számú. Utóbbi különösen előnyös, mert ritkán van alkalmunk fenyves rigóra közelről löni. Lövés után a csapat rendesen szétszóródik s magasra fölemelkedvén, lőtávolon kívül egyesül ismét: néhány kört irván le, hangos cserregés között szélgyorsan iramodik egy

messzebb fekvő helyre, hol kedvencz étkét, a boróka fenyű gyümölcsét föltalálhatja.

Itt lakmározásra újra letelepednek, előbb azonban egy magas fáról a környéket szemügyre veszik; ha ellenséget közelben nem látnak, a sereg nagy része falatozni kezd, a boróka fenyűket ellepven, néhányat azonban mint örököt egyes magasabb fákon hagynak, melyek a környéket éber szemmel vizsgálják. A vadásznak cserkélés alkalmával fő gondja az legyen, hogy magát mindenekelőtt ez örök gyanánt szereplő madarak szemétől távol tartsa s folyton földözve legyen; azután gondolhat még csak arra, hogy a sereg figyelmét is elvonja magától. Ha az örök egyszer észreveszik, hangos kiáltással a magasba iramodnak s a többiek villámgyorsan követik őket; ha azonban, mint tapasztaltam, a lakmározó sereg veszi észre a vadászt, vadságukat elveszíteni látszanak s ekkor gyakran lőtávolságra lehet jutni. Azonban daczára, hogy őreikhez ily föltétlen bizalommal viseltetnek, nem egyszer történik meg, hogy cserkélésünk hiába volt; a mint egy tagja a seregnek fölszáll, a fáradság hasztalan vala. A fenyves vadászat legjobban ott üzhető, hol füzesekkel beültetett rétság terül el s nem messze erdő, különösen boróka fenyűvel gazdagon behintett vágás fekszik. Őszkor is, de főleg tavasszal, a mint a hó olvadni kezd, az erdőben tanyázó fenyves rigók nagy seregekben vonulnak reggelenként a rétre legelészni; ha a rétság nagy s cserkélésre alkalmas tárgyakkal bővelkedő, a fenyves rigó vadászat igen érdekes, mert a madárcsapat gyakori lövések után se vonul az erdőbe, hanem újra meg újra leszáll vagy fölrepül, de a réten marad. Ilyenkor a csapat közelébe lopódzván igen sokszor annyira megközelíthetni őket, hogy lövést tehetünk, persze nem valami közletről. A cserkélés itt is úgy történik, mint az erdőben, s az örökre, melyek a legelésző csapat mellett való fűzfákon, vagy más kiemelkedő helyen ülnek, legelőnknek kell figyelmünknek irányulnia. Ha a sereg közé lövést tettünk, soha se mulasszuk el a csapat után nézni addig, míg lehet, vagy ha leereszkedik, siessünk azonnal utánuk, mert leggyakrabban a meglövött madár is az iramló sereggel repül egy ideig s rögtön holtan hull alá; sőt az is megtörténik, hogy elszáll a többivel s mikor a leereszkedett csapathoz cserkélünk, az újra falatozók közt találjuk holtan.

Ennek okát abban látom, hogy majd mindig messziről esvén fenyvesekre lövés, a göbecsek elvesztik hatályosságukat; másrészt azonban hozzájárul ehhez a madárnak különben is erős természete s főleg rendkívül vadságával párosult ösztöne, mely őt a csapatban való élésre serkenti. A halálosan sebesült összeszedi végső erejét, hogy a többiekkel röpközzön s ezért történik, hogy majd mindegyik fenyves rigó, ha csak közletről nincs löve, egy darabig az elriasztott sereggel röpközzön, azután kimerülve, rögtön halva esik le a seregből. Vigyázattal és gyakorlattal ott, hol a fenébbihez hasonló terület kínálkozik, azt hiszem egy-két óra alatt 8—10 darabot keríthetünk aggatékra. Ha több puskás van együtt, akkor a vadászat még mulatságosabb. A legelő csapathoz ekkor mindegyik vadász más és más irányban közeleg, úgy, hogy a fenyvesek körülbelül a vadászok által be legyenek kerítve. Ilyenkor röptében is löhetünk fenyves rigót, mert gyakran a fejünk fölött száll el a felriasztott madár-falka.

Legalkalmasabb idő a fenyves rigó vadászatra márczius, április s ha gyenge tél jár, február hó is; e hóna-

pokban az általános tilalom gondozza egyéb vadjainkat s a vadász ragadozó állatok pusztításán kívül más vadra úgy sem igen vadászhat. Igaz ugyan, a ki főleg csak pecsenye után áhitozik, az inkább hurokkal fogja a fenyves rigókat megkeríteni, mert így sokkal többet vihet konyhájába, de a jó vadász, ki nem a pecsenye kedvéért, hanem szenvedélye gyakorlásaért és a szórakozásért jár fenyvesek után, lőfegyverét mindig elejibe fogja tenni a huroknak. — A fenyves rigót leginkább keleti Poroszországban hajhásszák, hol évenként 600,000 pár is lesz áruba bocsájtva. A mindenség elszunnyadásával fenyves rigóink immár hozzánk is beköszöntének s jól teszi a vadász, kinek területén a vadmennyeségben bőség nem kínálkozik, ha vadjait kimélve, szórakozásképen fenyvesekre készíti töltényeit.

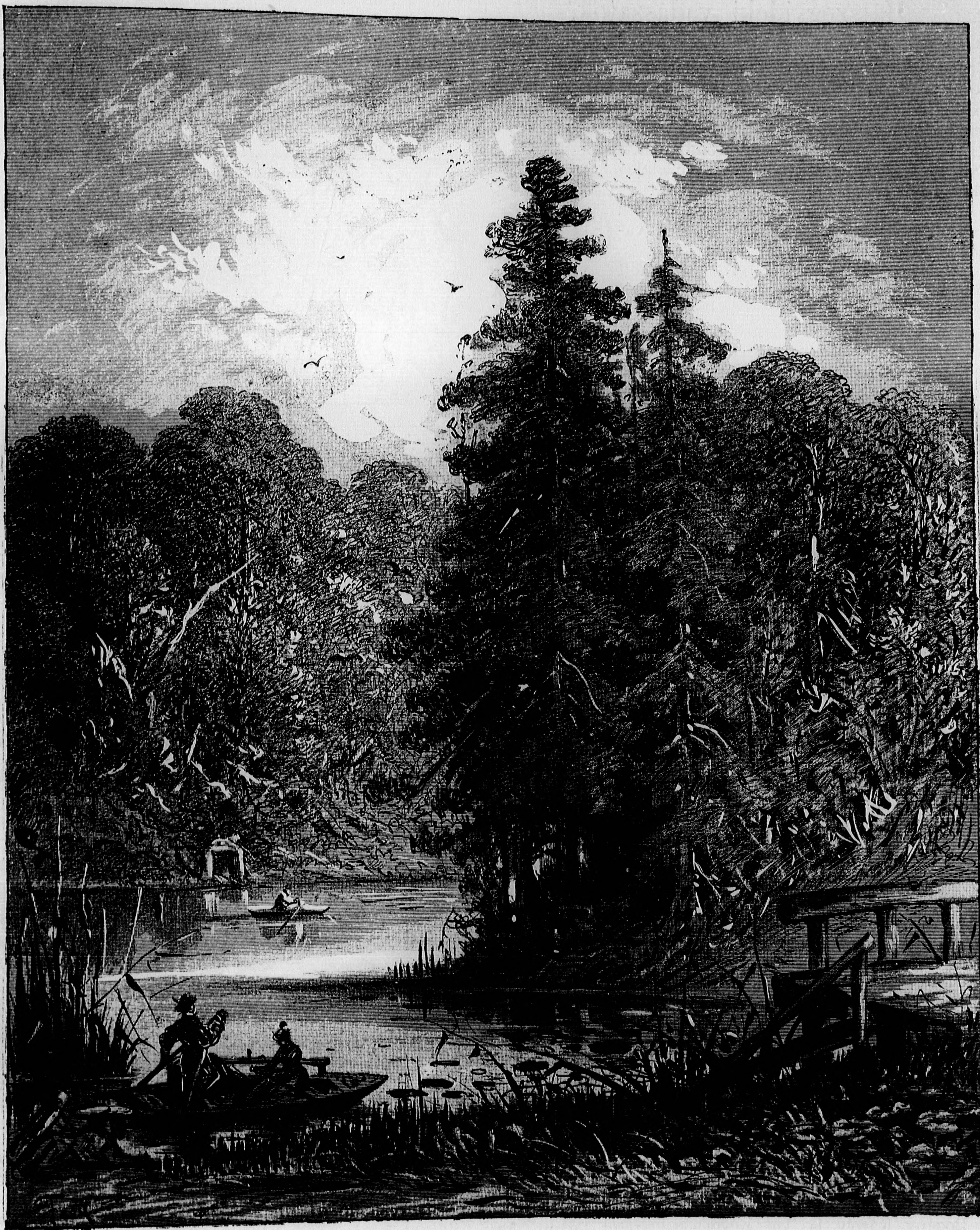
Erdélyi kopászat.

Özv. Székelyné-Szentkereszty Anna bárónő birtokán és vendégszerető házában fivére báró Szentkereszty Pál vezetésével — egy kis — de annál kedélyesebb és barátságosabb társaság gyűlt össze, hogy a kopászat élveiben kölcsönösen osztakozzék.

Mi bizony nem vörös frakkosan, nem is valami híres telivéreken, aztán angol Hundsmann, meg angol Vippek és angol kopó-falka környezetében és segédkezésével vadásztunk, hanem csak úgy egyszerűn Harier egyenruhában, zöld kabátban, bársonyfekete sipkában, jó erdélyi félvéreken, egy pár cigány peczérrel, erdélyi fajta kopókkal hajszoltuk és fogtuk meg a nyúl komákat. Falkánagy Szentkereszty Pál báró volt, kinek vezetése alatt, az előre kijelölt helyen találkoztunk, a vadászatot megkezdettük és ha jó szimat volt, nem soká megindult a társaság a csaholó ebek után és mint Erdélyben mindenütt, hegyes, völgyes terepen, de pompás gyepes talajon, néha 1 óra 40 perczig, sőt 50 perczig is tartó run után, fogra került a nyúl. Fogtunk 7 nyulat és egy rókát. Egy pár igen szép és érdekes, de vadászszerencse védszárnya alatt állva nem veszélyes bukás is volt. Főleg az ifju gróf Toldalagi egy alkalommal oly pompás bukfenchezet vetett, kétszer is megfordulva a levegőben, hogy a Renz bohóczi ilyet a legnagyobb erőfeszítéssel se képesek bukfenchezni.

A társaság, mondom kicsi volt, de annál érdekesebb, ott voltak, hogy többet ne említsek, a fiatal gróf Toldalagi, Matskásy, gróf Haller és báró Gamera. A nappali fáradság után, szeretetreméltó fiatal bájos háziasszonyunk kitűnő asztalánál reguliroztuk magunkat és este a legkedélyesebben élveztük a szép társaság szellemét, mert hát tudni kell, hogy mint Erdélyben mindenütt, itt is bájos és kedves nők fűszerezték az estélyeket és ha nappal a férfias sport gyönyöreiben osztakoztunk, este szép nők társaságában időzve, néha a színművészetnek is hódolva, a gróf Haller kastélyban színelőadásokat rendezve, oly élvezetes napokat töltöttünk, hogy ezt a kis társaság egyes tagjai aligha fogják elfelejteni.

Ennyit jegyezhettem most föl a t. szerkesztő ur engedelmével a «Szemle» számára, de ha megengedi, jövőben bővebben és érdekesebben állítandom össze puska-vadászatokról szóló tudósításaimat. *Öreg kopász.*

Görgény vidéke.

Hátszegvidéki vadászatok.

Rea, nov. 26.

Igen tisztelt szerkesztő urak! Már rég készülök vidékünk vadászatairól értesítést küldeni; de halogattam az eddigi sikerek leírását, mert reméltem, hogy oly nagyobb eredményű vadászataink is lesznek, melyek majd az én egyszerű tollamat rózsaszínű örömbé mártják s így teljes díszrel állhatok a «Szemle» díszes közönsége elé.

Azonban eddig szent Hubertus nem igen mosolygott ránk. Volt néhány érdekes vadászat, de csekély eredménnyel.

A minden évben rendszeren eljönni szokott angol C. G. Danford nevével már szeptember elején ide érkezett s azóta csaknem folyton vadásztunk; de csak két medve hullott és vagy 4 megsebezve menekült.

Zergét is csak 8-at ejtettünk, mert az angol uraknak az a szokásuk, hogy egy csapatból csak egyet lönek, a többit futni hagyják, gyönyörködve szép ugrásaikban. S midőn a vadász szomju vágyát már kielégíthette, az elejtett vad gőzölgő teteme fölött valóban élvezetes is az a látvány, melyet a természet megkapó szépségei közt a vadász-zaj és fegyverdörej által megzavart állatok félnék menekülése nyújt.

Zerge vadászataikat angol vendégeink általában nagy kímélettel üzik. Cseléd vadászataink egyet se szabad löni. Ha nem volnának ily előzékenyek, eddig bizonyára 25—30 zerge lett volna már vadászataik eredménye.

Grant, angol mérnök, októberben látogatta meg őket és 25 napig időzött itt. Ez alkalommal lőtte első zergéjét, midőn is nekem jutott a szerencse, hogy őt szép budapesti hölgy-közönség előtt a helyszínén ünnepelesen zergevadásszá fölavattam.

Londonból a két fiatal Moor testvér is vendége volt Danfordéknak mintegy két hétig. Egyiknek medve, másiknak zerge jutott lövésre, de mindkét vad — megsebezve ugyan — elmenekült.

Itt volt, szintén Angliából, báró Rosenberg is. Erősen puffogatott zergékre, de egy se harapott a fűbe.

Utóbb egy Péré nevű angol gárdista vadászott velük. Ez már nagyobb szerencsével, mert egy szép duplázásra két pompás zerge bakot ejtett el.

Most csupán Danford és neje vannak még itt; őket csak a kemény tél beállta szokta elűzni.

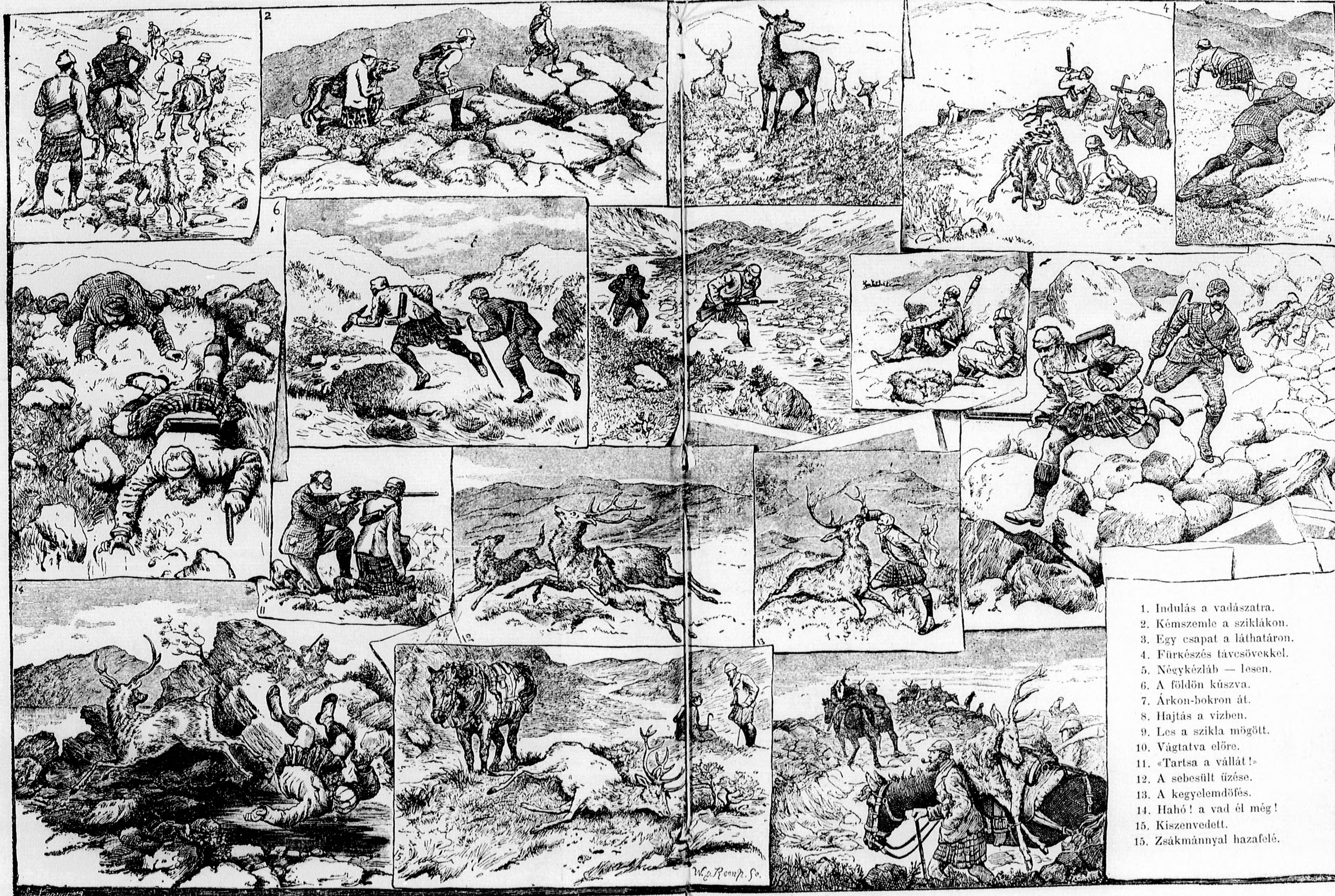
Ezek az angolok bizony egy pár ezer forintot hoznak itt forgalomba a nép közt, mert egy-egy vadászaton 20—30 frotot fizetnek hajtóknak és lovakért.

A báró Nopcsa által rendezett vadászatokon is csak 2 medve esett el, még pedig az egyik a 16-ik lövésre.

Pogány Károly is két medve-vadászatot tartott. Az első nem került lövésre semmi. A másodikon 8 medvét láttunk; egyet ugyan halálosan megsebeztem, de nem hozhattam haza, mert a hajtók, a kik egymás közt való-

színűleg előre megalkudtak a medve bőrére, elrejtették. Ez alkalommal még két medvét sebeztek meg, de eltűnt mindkettő.

Mara László barátommal szintén rendeztünk vadászatot, mely két napon át tartott. Két medve és egy őzbak lett az eredmény. Ekkor ért engem a szerencse, hogy a 13-ik medvémet lőttem és haza hoztam.

1. Indulás a vadászatra.
2. Kémszemle a sziklákon.
3. Egy csapat a láthatáron.
4. Fűrkésés távosövekkel.
5. Négykézláb — leszen.
6. A földön kúszva.
7. Árkon-bokron át.
8. Hajtás a vízben.
9. Les a szikla mögött.
10. Vágtatva előre.
11. «Tartsa a vállát!»
12. A sebesült üzése.
13. A kegyelemdöfés.
14. Hahó! a vad él még!
15. Kiszendetett.

15. Szákammal hazafelé.

Pisztráng halászataink bizony kevés eredménnyel jutalmaztak. Nem is csoda, mert a mód nélkül, mindennemű irtószerekkel üldözött nemes halak nagyon megritkultak. E hó 6-án angol horoggal horgászva egy igen szép pisztráng-példányt fogtam, melynek hossza 50 cm., szélessége közepén 10 cm. és súlya 1³/₄ kilogr. volt. Mint ritka példányt borszeszbe tettem és muzeumomban helyeztem el az utókornak.

Buda Ádám.

Vegyes hírek.

Udvari vadászat. Az őszi udvari vadászatok igen élénkek. Eleinte a száraz idő kissé akadályozta a mulatságot; de most már naponkint kellemes élvezetre gyűl össze az előkelő társaság.

A nov. 21. meet egyike volt a legfényesebbeknek az egész

stb. Esterházy Móríczt gróf bájos neje kocsin jelent meg s úgy nézte végig az érdekes üzést.

Kevéssel fél tizenegy óra előtt a vadásztársaság néhány tagja elébe nyargalt az uralkodónak. Mikor Ő felsége a társaság közelébe ért, leszállott gyönyörű pejpáripájáról s Esterházy Miklós grófné kocsijához ment, nyájasan üdvözölve a grófnét, kérdézködött hogyléte felől. Aztán odafordult Andrassy Gyula grófnak és pár kérdést intézett hozzá. Ez alatt elhozták a király paripáját s vagy negyedórai cercla után a falkanagy a király intésére jelt adott az üzés megkezdésére.

A szabadon eresztett 16¹/₂ pár kopó víg csaholással látott hozzá a vad kereséséhez, a mi ma nem volt oly könnyű dolog, mert az erős szél a szimat hátrányára volt. Tán 10 percnyi keresés után sikerült a falkának a régi lóverseny-tér egyik nádasából egy gyönyörű rókapéldányt felhajsolni, a mely Rákos-Keresztur felé futott. Hiába igyekezett Róka koma egy odúba bujni, a carthstopper egy nappal előbb bedugta a lyukakat. Így tehát futott is, a hogy csak birt, de nyomában volt mindig a falka s mögötte a vadászok élükön, a királlyal. Sok akadályt kellett a vadászkoknak legyőzniök, a mi azonban nem mindegyiknek sikerült. Blaskovics Ernő lova két ízben igen széles árkok ugrásánál megbotlott s lováról leesett, de szerencsére nagyobb sérülést nem szenvedett. Végre, miután még kétszer kellett a runt megszakítani, mert az ebek a róka nyomát pillanatra elvesztették, a hosszú hajszá által kifáradt vad az üldöző kutyák által elfogott. A róka farkát a társaság, mint diadaljelvényt magával vivén, a többi részét a kutyáknak dobták.

Ő felsége, ki a vadászat egész tartama alatt, mint első a lovasok között, a falka nyomán haladt volt, örömmel vette tudomásul a vadnak elcsipetését, mert ez az ő részvétele mellett lefolyt rókavadászatok között az első, mely killel végződött.

De alig fogyasztották el az ebek ebédjüket, midőn már újra hajtotta őket a harmadik ostoros. Körülbelül 12 óra lehetett, a midőn Kóbánya mellett egy nádasból 2 róka ugrott ki egyszerre. Az ebek eleinte szétoszoltak s mindkettőt üzőbe vették, de az ostoros csakhamar összszeterelte őket s most csak az egyik rókát vették czélba. Azonban felőrai nem épen gyors run után a róka a régi lóversenyterének venét utját, ott egy nádasba bujt, a honét aztán a falkának többé nem sikerült őt kizavarni.

Fél kettőkor ért véget a vadászat, amely fölötti megelégedésének adván kifejezését a király, a társaságtól elbucuszva, udvari fogatra ült s Budára a királyi palotába hajtattott.

November 23-án Szt.-Mihálynál szarvas-üzésre gyűlekezett a társaság, melynek tagjai voltak: gróf Károlyi Gyuláné, gróf Andrassy Gyula, gróf Károlyi Gyula, gróf Esterházy Móríczt, gróf Csekonics Endre, gróf Esterházy

idényben. Oly nagyszámu és oly fényes társaság már rég nem találkozott a régi lóversenyterén. Ott volt az arisztokrácia krémje, élükön a királlyal.

Ott láttuk Andrassy Gyulát, Esterházy Móríczt, Károlyi Gyulát, Esterházy Miklóst, Nádasdy Ferenczet, Pallavicini Bélát, Esterházy Antalt, Csekonics Endrét, Hermann Ivánt, Esterházy Imrét, Twickel Agostont, Blaskovics Ernőt, Baltazzi Arisztidet és Hektort, Mr. Pheeps angol főkonzult

Imre, báró Hübner Frigyes, báró Witzthum, gróf Esterházy Miklós, báró Twickel Ágost, Mr. Pheeps, báró Uechtritz Zsigmond, Blaskovich Miklós és még többen. Kévszel 11 óra után ő felsége a király nyitott udvari fogaton érkezett a gyűlhelyre s ő kezdte meg a vadászatot. A vad Csömör felé vette útját, s midőn a meet helyéről már jó távolságban volt, neki eresztették a 17 pár szarvas-kopóból álló falkát. A run 35 perczig tartott s a szarvast a kopók egy nádasban megfogták.

A szabolcsvajai agarászegylet öreg-agar versenyét nov. hó 15—18-ig nagy érdeklődés közt tartották meg. Fényes Lajos Zsemlye nevű agara lett első díjnyertes Halász Zsigm. Mágánása ellen.

A vadászati törvényezikkből az országos vadászati véd-egylet által plakát alakban a végből készített kivonatok, hogy a szóban levő törvény rendelkezései az ország minden községében folyvást szem előtt legyenek, mint értesültünk, magyar, német, tót, román, szerb stb. nyelveken már elkészültek s azokat a belügyminiszteriumhoz a törvényhatóságokhoz már legközelebb szétküldi.

A Káposztás-Megyeren élő vadászok a délutáni órákat zenészzettel, festészzettel s lóidomítással a czirkuszban töltik, hol a lónevelés-, idomítás-és lovaglásban fáradhatlan falkanagy és többen buzgólnak

Görgény vidéke.

(Képünkhez.)

Rezső trónörökös kedvenc vadászó területének egyik szép részletét mutatjuk be. A görgényi havasok lábainál, hol a Görgény vize csörtet le, ott fekszik kies völgyben a költőies színezetű Görgény-Szent-Imre. A vidék kiválóan alkalmas vadászatokra, vizei pisztrángokkal bőve, erdői fenyvesekben és nagyobb vadakban egyaránt gazdagok. A trónörökös vadászatai óta visszanyerte régi élénkségét e hajdan nagyon látogatott vadászterület.

Szarvas-vadászat Skótországbán.

(Képünkhez.)

Az angol vadász-sport egyik legkiválóbb nemét a skót sivatagokon üzött szarvas-vadászatok képezik. A vidék vadregényes szépsége, a rendkívül fárasztó és érdekes kalandok egyaránt kedvelté teszik e vadászatokat az előkelő angol sportsmanek előtt. A társaság ponylovain vidáman fölkeredik s kitartással mássza a sziklákat. Végre aztán oly járhatlan, meredek szirt-óriások közé kerülnek, a hol a hölgyek és paripák kénytelenek elmaradni s csak a merész sportsmanek kúsznak tovább, — gyakran bizony négykézláb, — lihegő kopóikkal. Fegyvereikkel, messzelátóikkal hason csúszva közelednek a hatalmas falkához, készek vizeket, zuhatagokat lábolni, versenyt futni a hideg széllel, gázolni tüskénbokron át és néha, mikor javában lesik a vadat, az keresztül csörtet felettük és akaratlanul hideg fürdőt vesznek a tócsában, melybe az üldözött vad rántja őket. De mindez nem csüggeszti el bátor lelküket. És a kitartást végresiker koronázza.

Az ebek csaholva üzik a zsákmányt s ha az elesett vad még nem lehelte ki páráját, a vadász szenvedélyes gyönyörrel mártja gőzölgő testébe törét.

Hazafelé a vadász-zsákmány a ponyk hátára nyeregbe ke-

rül és az uraságok örömet gyalognak megterhelt lovaik mellett.

Medve-vadászat Oroszországban.

(Képünkhez.)

Az orosz medve-vadászatok több tekintetben különböznek a mieinktől. A vadállomány ott sokkal nagyobb s így hajtókra csekélyebb mértékben van szükség; másrészt a hajtókat ott a medve-kopók, ezek a hatalmas,

izmos kutyák pótolják. Tanult mesterségük a medvehajtás s midőn egy-egy maczkóra bukkannak, nyolczantizen megrohanják s megkezdik vele a harczot. A rengeteg erdők viszhangját fölveri a bógés, üvöltés, riogató tusa-zaj. A szenvedélyes vadász gyönyörrel siet a hangok után. Tőre kezében villog. A kopók észreveszik s ujult erővel támadják meg a bundás ellenséget. A vér patakzik, a medve dühösen ordít. Ekkor a bátor orosz közbevág.

Borz-vadászat.

(Képünkhez.)

Ősszel, midőn a borz hizásának netovábbját elérte megkezdődik a borz-oduk föl kutatása. — A szenvedélyes vadász esti és reggeli les közben kétszeresen

1883. decz, 31-én, déli 12 órakor. Hasonlóan a bécsi ügető Derby 1885. évre 1883. decz. 31-én, déli 12 órakor.

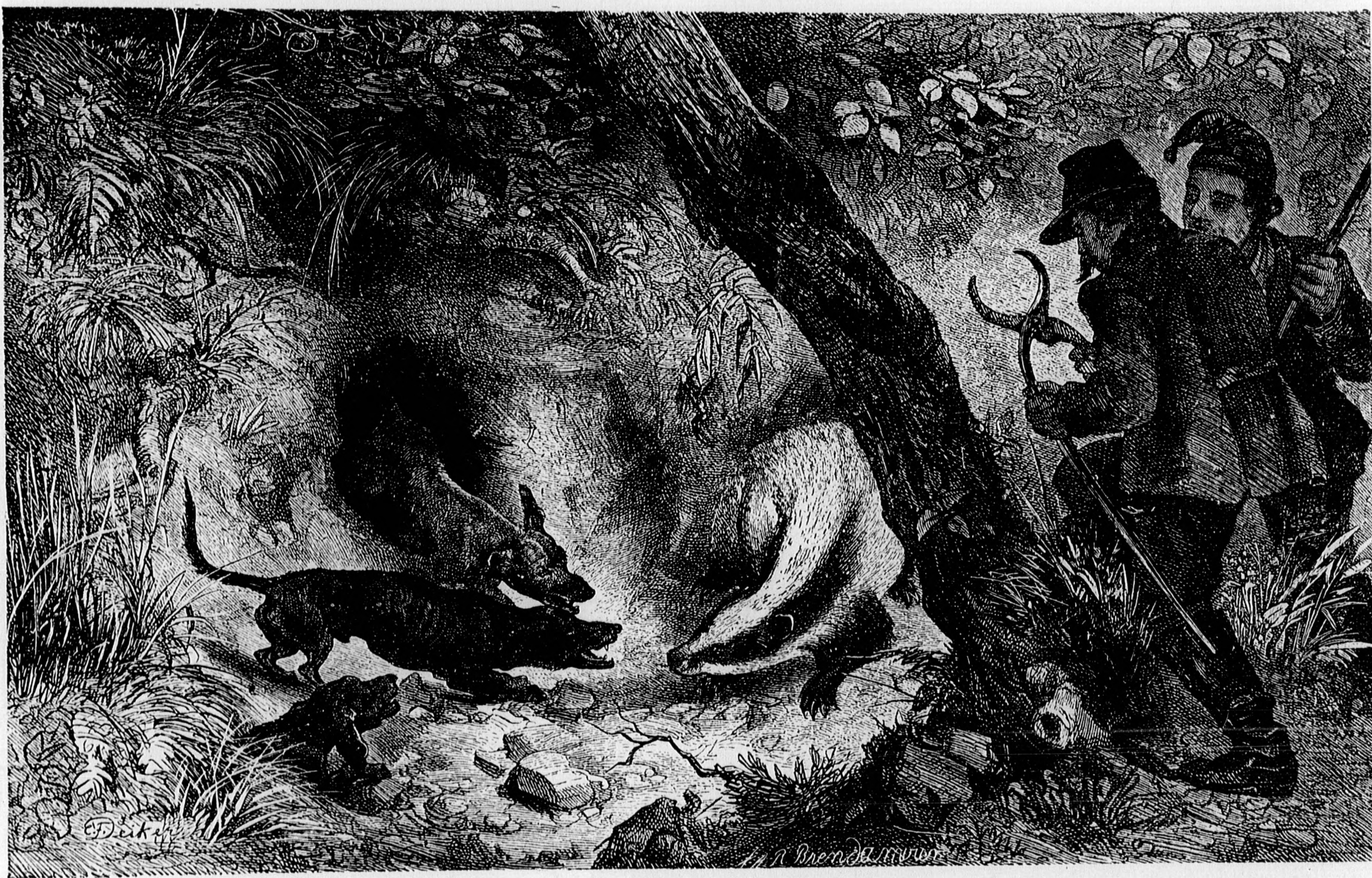
Uj ügetőverseny-társaság van alakulóban Grácban, melynek élén egy magasrangú katonatiszt áll.

Budapesten is van alakulóban egy új ügetőverseny-istálló többek hozzájárulásával. A lótenyésztési társaság hajlandó díj nélkül átengedni a gyakorló ügető-pályát és istállót.

A csehországi lótenyésztés- és lóverseny-egylet az 1884. évi prágai lóversenyek határnapját ápril 14. és 15-re tűzte ki.

Németországból az ausztriai 1885-iki Derbyre 14 lovat neveztek.

Angliában a «Liverpool Autumn-Cup handicapben» a főkedvenc Bosswell lett nyertes, második Tonans, harmadik Springbock stb. Gr. Erdődy 4é. Too Goodja, az

ügyel, hogy a csöndesen bujkáló borzot megpillanthassa s ha lőtávolra nem jó, csapáit az odúig kinyomoztatjuk. Az odúból füst vagy borzerek segélyével csakhamar napfényre hozzák a borzot. Ha kijő, ügyeljünk, jól kezeljük a nyakfogó vasat, mert a borz harapása rendkívüli és veszedelmes.

Rövid tudósítások.

Ügető-verseny nevezési határnapok. 1884-ik évi budapesti tavaszi ügető Derbyre 1883. decz. 31-én, déli 12 órakor. 1885-ik évi budapesti tavaszi ügető Derbyre

idei auteilli nagy akadályverseny nyerője, — továbbá Bendigo, Hackness a megverték közt. Too Good azonban másnap győztes lett.

Az amerikai sportlap azt állítja, hogy mind a három járásmódban Amerikában van a legsebesebb ló. Így: vágatásban «Ten Broeck» 1'39³/₄, poroszkában «Jolinston» 2'10, ügetésben «Maud S.» 2'10¹/₄ alatt tett meg egy angol mldet (1609 méter.)

Hamburgban W. Groth ur eladta a bécsi pályáról jól ismert két amerikai ügetőjét Mac Cameron és Correcticust Schulz urnak 25,000 frankért. *Vad. Vers. L.*

KÖZGAZDASÁG.

Gazdasági rovatunk.

Lapunk programjában jeleztük, hogy gazdasági rovatunkat illusztrálva és oly gonddal állítjuk össze, hogy az teljes gazdasági hetilapot pótoljon.

Midőn e nagy munkához fogunk, kijelentjük, hogy bár az e téren elismeréssel találkozott szakférfiak a támogatást megígérték, mindamellett vagyonos és intelligens gazdaközönségünk közreműködésében véljük megtalálni ama támogatást, mely által e rovatunkat élénké és hatásossá tehetjük.

A földmivelés és általában a gazdaság Magyarországon egy ki nem aknázott tere, eltekintve a sok helyt rendszeresen tűzött rablógazdálkodás, erdőirtás, vad és hal pusztítás okozta károktól, nálunk még oly értékek is hevernek, hogy 10-szeres bevétele lehetne a legtöbb gazdának, ha a parlagon heverő, sőt kivándorló munkaerőt okszerűen alkalmazná, ha az általunk ugynevezett nem értékesíthető dolgoknak értékesítési módját kitalálnák és ha a nálunk szokatlan, népszerűtlen, de külföldön már régen igen sok jövedelmet hajtó vállalkozásoktól nem idegenkednének.

A Szemle gazdasági rovata legfőbb feladatául tűzte ki a vállalkozási szellem ébresztését, ennél fogva kiváló gondot fordítunk minden oly bel- és külföldi esemény vagy tervezet ismertetésére, mely alkalmas arra, hogy gazdaközönségünket praktikus, jövedelmező vállalatokra serkentse.

Czikkorozatát nyitunk ily közleményekből s intelligens olvasóinktól elvárjuk, hogy a közölt dolgoknak az általános érdek szempontjából való megvitatását és a vélemények közlését oly eréllyel és hazafias buzgalommal teljesítik, mint a minővel találkozni fognak e lap részéről.

Ha talán nem is világra szóló, de mindenestre eredeti és praktikus eszmék közlésével kezdjük meg az ígért cikksorozatot, mely a többi közt foglalkozni fog: nyers-terményeink értékesítési módjaival, állattenyésztésünk hiányaival, vadállományunk és halaink szaporítását előmozdító tervekkel, hazánkra nézve legczélszerűbb munka fölösztési rendszerekkel, stb.

Hogy ez ígéretük mennyire fognak a várakozásoknak megfelelni, azt döntse el a t. közönség, kinek jóakarátú figyelmébe ajánljuk a Szemle gazdasági rovatát.

Gróf Kreith Béla.

Halászatunk,

tekintettel a mesterséges haltenyésztésre, a külföldi halászati eredményekre és a törvényhozásra.

Irta egy orsz. képviselő.

Általános szükségérzet hazánkban a halászatnak, mint a művelt külföld által fontos nemzetgazdasági tényezőül

elismert gazdasági iparágnak, mielőbb törvény általi szabályozása.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterium kebelében már évek óta foglalkoznak e szükségérzet megvalósításán és a lapok ezelőtt nem régen közölték is, hogy a halászat rendezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalás végett még ez ülészak alatt a törvényhozás elé fog terjesztetni.

E hír ösztönzött e néhány sor közrebocsátására s bár, mint képviselő, nézeteimet a törvényjavaslat tárgyalásánál kifejtettem volna, mégis jobbnak tartottam azt most s ily alakban tenni.

Jobbnak tartottam azért, mert ismerve az országgyűlési tárgyalások gyorsaságát, szerény nézeteimnek illetékes helyen való figyelemre méltatását inkább reméltem. Megvallom, ezen kívül még az is ösztönzött, hogy ezáltal a tárgyalás alá terjesztendő törvényjavaslatra az érdekeltek figyelmét előzetesen felhiva, a halászati ügy kérdése iránt egy kis egészséges szellőztető eszmecserét kezdeményezzek s ezáltal ezen, eddig hazánkban majdnem teljesen elhanyagolt ügy iránt némi érdeklődést keltsek. Sikerülni fog-e ez? — Azt nem tudom. Kötelességet véltem teljesíteni s e tudat teljesen megnyugtató.

Hazánkban a halászat rendszeres törvény által szabályozva mind e mai napig még nem volt; hazai törvényeink némelyike érinti ugyan e tárgyat, sőt némely törvényhatóság azt statutumok által szabályozni meg is kísérelte. — E szabályok azonban, a maga horderejében teljesen nem ismerve a halászat nemzetgazdasági fontosságát, nagyjából hiányos félrendszeres szabályokból állottak, s ennek folytán állandó eredményt biztosítani képteleneknek bizonyultak.

A művelt külföld már régebben felismervén a halászat szabályozásának szükségét, oly rendszabályok életbeléptetéséről gondoskodott, melyek ez eddig mindenütt elhanyagolt gazdasági iparág újból való felvirágzását biztosítani vannak hivatva.

A külföld e kezdeményezése, s az ott elért bámulatos eredmények végre minket is felserkentettek hosszú álmunkból. Bizonyítja ezt a kilátásba helyezett törvényjavaslat, melyet örömmel üdvözölni első sorban sietek. Megvallom, nem tartozom amaz optimisták közé, kik amaz egyszerű tény által, hogy a már többször említett törvényjavaslat törvény-erőre emelkedik, a hazánkban századok óta elhanyagolt halászat felvirágzását biztosítottak látják. Nem, sőt teljesen meg vagyok győződve, hogy századok kiméretlen pusztításait rövid idő alatt jóvá tenni nem lehet. Az elmulasztottakat helyrehozni évek, sőt évtizedek kellene, s maga egy ily törvénynek hozatala annyi mulasztás helyrehozására még nem elegendő.

Hazánkban igen megszokott dolog a halállományt res nulliusnak tekinteni, s e meggyökerezett tévedést a törvény szigorú alkalmazása és az elért sikerek felmutatása által, csakis évek hosszú során át lehet kiirtani.

Népünket nem tartom eléggé érettnek, hogy a halászat nemzetgazdasági fontosságát elismerő készséggel a törvény előtt meggyőződésből meghajoljon, sőt előre látom ama nehézségeket, melyek a törvény határozatainak keresztülvitele ellen minden oldalról s lépten-nyomon keletkezni fognak. Ne ringassuk magunkat hiú reményekben, az al-

kotandó törvénynek sok ellensége lesz, sokszor ki fogják azt játszani, még többször megszegni, s ez ellen a legnagyobb szigor, a legéberebb felvigyázat se fog teljesen megvédeni. Ezért nem bizom én az alkotandó törvény rögtön sikerében és igen örülhetünk, ha a népet felvilágosítva, oktattva, évek multán sikerülni fog a várt eredményt elérni. Lehet, hogy e feltevéseimben tévedek s legkevésbé se szándékom a halászati törvény alkotását időszerűtlennek feltüntetni, ellenkezőleg egy ily törvénynek mielőbbi megalkotását talán senki se kívánja jobban, mint én és a fennebbieket csakis azért idéztem emlékeztetbe, hogy az alkotandó törvénynél az elmondottak figyelembe vevése mellett különösen a felügyelet kérdése nagy súly fektettség s annak szükségszerű szigorát ezek is indokolják.

Elismerem, hogy a halászati törvény alkotására alkalmasabb időpont eddig nem volt. Az 1848-iki évek előtt a halászat urbériség tárgyát képezvén, egy szigorú halászati törvény ugy a földesurak, mint a jobbágyok részéről nem igen szívesen fogadtatott volna. A földesur jogainak csonkítását, a jobbágy pedig újabb terhet látott volna. Szóval a törvény törvény maradt volna, de annak szabványai réges-régen a feledés tengerébe merültek volna.

A 48-as idő utáni évek alkotmányellenes kormányai ily, szerintük kicsinyes kérdéssel foglalkozni magukhoz méltónak nem tartották.

Az alkotmányos aerának 1867-ben beköszöntése óta a kormányok halaszthatatlanabb teendővel lévén elfoglalva, e kérdés megfajtására időt nem szentelhetek. Az államhatalomnak a halászati ügyekbe hosszas be nem avatkozása következtében, helytelenül bár, de megszokták hazánkban a halászati jogot magánjognak tekinteni, mely mindenki által megszerezhető szabad adás-vevés tárgyát képezi és tényleg e gyakorlat folytán számos új halászati jogczim keletkezett. E nézet még maig is uralkodó s bár magam a halászati jogot közjognak tekintem, az ezzel ellentétes nézet mellefti argumentumokat, ha nem is osztom, de figyelemre méltatom. E kérdés eldöntése kényes, bár nem kétséges, de legyen a halászati jog, köz- vagy magánjog, részemről az államnak beavatkozási jogát kétségbevonhatónak nem tartom; bizonyítható ez többek között azzal is, hogy a halászzal teljesen rokon természetű tárgy a vadászat, csak nem rég lett országos törvény által rendszabályozva.

Még csak pár évvel ezelőtt is, a mielőtt külföldön a halászat rendezése által elért sikerek társadalmunkban is köztudomásra jutottak, uralgó volt az a nézet, hogy igen kicsinyes dolog az államnak oly dolgokba is beleavatkozni, a melyek a reá fordított időt és fáradságot nem érdemlik meg. Minek határozottassék meg a hálók szemeinek nagysága, a fogható halak minimális nagysága, az az idő, midőn halat fogni tilos stb., hiszen e szabályok megtartása ugy se felülvigyázható, s újabb terhet rakva a rendőrség vállaira, e mellett az állampolgárok jogait és szabadságát korlátolja; elégedjék meg az államhatalom azzal, ha már mindenestre foglalkozni akar a halászat kérdésével, hogy a halászat emelése szempontjából vándortanítókat állítson, segély- és érdemdíjakat osztogasson stb., szóval annak emelésére csakis indirekt úton folyjon be. Természetesen már ekkor voltak igen számosan, a kik e nézettel ellentétbe helyezkedve, a halászat nemzetgazdasági fontosságához mért állami intézkedések szükségességét hangoztatták. S ime, örömemre szolgál konsta-

tálni, hogy a halászat iránt érdeklődők közül ma már egy sincs, a ki igényt tartva a művelt ember czimére, meg nem győződött volna, hogy a halászat szabályozására az államnak nemcsak joga van, de azt tenni kötelessége is. Irányadó körökben senki sincs, a ki egy ily törvény keresztülvihetőségének lehetőségében kételkednék, senki sem ijed meg annak a szabadságot korlátozó voltától, sőt oly úttörőnek tekintik, mely hivatva van hazánk lakosságánál a józan és erélyes vállalkozási szellemet fejlesztve, azt több eddig teljesen parlagon heverő ipari- és gazdasági ágak művelésére serkenteni. A vállalkozási szellem hiánya nagyrészt oka elszegényedésünknek és ha látja népünk, hogy egy oly gazdasági iparág művelése, mely eddig ugyszólván teljesen meddő volt, tetemes anyagi haszonnal jár, ez szorgalmazni fogja újabb ily elhanyagolt kereseti eszközök felkutatására és annak hasznothajtó művelésére. Szóval a halászat fejlődésével népünk bizonyos rétegeinek vagyonosodása jár s ennek közvetett haszna még abban is fog nyilvánulni, hogy az észszerű halászat által egy új és bő keresetforrás feltárulván, ily hasznot hajtó keresetforrás felkutatására népünket ösztönözni fogja s produktív munkához szoktatja.

Igen természetes, hogy mindjárt kezdetben a halászati törvény útján nagy eredményeket elérni nem igen lesz lehetséges; meg kell elégedni a biztos fejlődést jósló kisebb eredményekkel s a többi a törvény fejlesztő erejére kell bízni.

A halászati törvénynek ép ugy, mint más gazdasági törvénynek egyedüli czélja a gazdasági tárgy állandó és előnyös használatát biztosítani. E czélnak kell a törvényben kifejezést nyernie, e nézetnek kell az illető halászati jogosultak között érvényt szerezni, s ha e nézet elfogadására idővel népünk is megnyerhető lesz, akkor e törvénynek sikerei biztosítottak tekinthetők és haltermő vizeinknek manapság divó kizsárolása helyett annak észszerű és állandó jövedelmet hajtó művelése fog életbe lépni. Hogy ez így legyen, szívből óhajtom, s hogy így lesz, ismerve hazám lakosságának magas értelmi fejlettségét, meg vagyok róla győződve.

Apró közlemények.

Pályázat borászati munkára. Az erdélyi gazdasági egyesület, báró *Jósika Sámuel* másodalelnöknek az erdélyi gazdák VI-ik vándorgyűlésén Nagy-Enyeden 1883. október hó 15-én tett szíves ajánlata folytán, husz darab 10 frankos arany díjat tűz ki a következő pályakérdés sikeres megoldására: «Az erdélyi borvidék hazai szőlőfajai közül melyek bizonyultak legjobbaknak?» Az idegen kézzel irt pályaművek a szokásos jeligés levelek kíséretében 1884. július 1-én déli 12 óráig az erdélyi gazdasági egyesület titkári hivatalához küldendők be.

Északamerika idej termése. (A washingtoni földművelési miniszterium jelentése szerint.) *Buza.* A megejtett cséplési próbák után nyert adatok szerint az összes buza-termés a jelen évben ugy áll a teljes terméshez, mint 83:100. Minőségét tekintve, a termés nem éri el az átlagot (90:100) s e tekintetben épen a fő buzatermő államok maradnak leghátul. — *Tengeri.* E terményre nézve nem volt kedvező a lefolyt idej. Tavasszal a nedves, hideg időjárás gátolta az idejében való ültetést. A nyár legtöbb helyt nagyon száraz volt, ehhez járultak

a szeptemberi hideg napok, melyek tetemes károkat okoztak. A termés állott októberben 78-on, tehát hattal rosszabbul mint szeptemberben; 1882-hez képest ötten rosszabbul, habár a bevetett terület 4 százalékkal emelkedett is. Az összes évi terményt 600 millió bushelre becsülik. *Zab.* Ez a termés igen jó eredményt adott, 28 bushelt akrenként, az összes termés 500 millióra tehető, 1882-ben 475 m. volt. A minőség is jó (98). Az *árpa* 1—2 bushellel ad többet, mint 1882-ben, az egész termés 50 m. bushel, mi a múlt évhez mérve 5 millió többletet mutat. A *burgonya* igen jó termést ad, jobbat mint 1875-től bármely évben. A *dohány* az átlagon alól marad, mit a szárazságnak és szeptemberi hidegeknek kell felróni. *Czukornád* nem adott kedvező termést, az átlag 67; az összes termés a tavalyi 241 ezerrel szemben 170 ezer hogsheadre tehető.

A földmívelési miniszterium a *Gallus* czimű baromfitenyésztési és nyulászati szaklapot az összes gazdasági egyesületeknek és közgazdasági előadóknak külön leiratban ajánlotta. A leirat így hangzik: «A baromfitenyésztés mind a belfogyasztás, mind a kiviteli kereskedés tekintetében nagy közgazdasági jelentőséggel bír és a nyugoti államoknak e cikkekben mindinkább növekedő szükséglete biztos kelendőséget ígér mindama törekvéseknek, a melyek e részben nálunk a több tekintetben még elhanyagolt baromfitenyésztés fejlesztésére fordíthatnának. Ez okból a *Gallus* czimű szaklapot, mely a baromfitenyésztés kérdéseivel tüzetesen foglalkozik, egy példányban czimednek oly kéréssel küldöm meg, hogy azt az érdekelt körök figyelmébe ajánlja. Budapest, 1883. november hó. A miniszter helyett: *Matlekovits.*»

HETI SZEMLEK.

UDVARI HIREK.

A király és a királyné ő felségeik Gödöllőn időznek. Valószínűleg karácsonig marad ott az udvar. A királyné gyöngékedése még mindig tart, habár egészségi állapota jelentékenyen jobbra fordult. Nevenapját, e hó 19-én a szokott ünnepiességgel ülték meg országszerte. A budavári helyőrségi templomban az istentiszteletet *Haynald* hibornokérsek végezte. Ő felségeik valahányszor körünkben időznek, mindig meggyőződhetnek, hogy széles e világon nincs nemzet, mely oly osztatlan hódoló szeretettel övezné uralkodóit, mint a magyar nemzet őket övezi. — *A trónörökös-pár* a berlini látogatás óta a laxenburgi kastélyban mulat. A trónörökös csaknem naponként vadászatokra rándul, *Stefánia* ő fensége pedig gyakran tesz sétát a parkban, vagy kikocsiz ponyfogatán. A karácsoni ünnepeken az egész család együtt lesz. — *József főherceg* az esztergomi kirándulás után alesuthi paradicsomába vonult, ő fensége a főhercegnő még nem tért vissza édes anyja látogatásáról. — *Koburg Fülöp* herceg és neje *Lujza* hercegnő néhány napig a fővárosban voltak, de ismét Bécsbe utaztak. — *Károly Lajos* főherceg nejével a jövő héten pár hétre Meránba indul. — *Lipót Salvator* főherceg makacs torok bajából már kiépült. — *Frigyes főherceg*, mióta a pozsonyi Grassalkovich-palotába tette át állandó lakását, az élénk város kimagasló központját képezi s gyakran látható Pozsony utcáin.

A király a budai királyi várpalotában nov. 22-én nyilvános kihallgatást adott, melyre mintegy 100-an jelentek meg. Először a történelmi képtár létesítése ügyében kiküldött bizottságot fogadta, melyet dr. Haynald Lajos hibornok-érsek vezetett, s melynek tagjai voltak: Ipolyi Arnold, gr. Keglevich István, gr. Zichy Ferenc, gr. Zichy Nándor, Pulszky Ferencz, br. Révay, Ráth György, Bubics Zsigmond, Tárkányi Béla és Szalay Imre osztálytanácsos. A kihallgatáson megjelentek továbbá id. Szögyény-Marich László a főrendiház és Péchy Tamás a képviselőház elnöke, gr. Zichy Agoston fiumei kormányzó, br. Prónay Dezső az ágost. evang. egyház főfelügyelője, Schlauch Lőrinc szatmári püspök, gr. Degenfeld Gusztáv főispán és több főúr.

A trónörökös-párról udvari körökben azt hiszik, hogy még a tél folyamán állandóan Budapestre teszi át lakását. Ha ez a hír valósul, végre lakost kap a budai királyi palota, hol most csak a nemzet dinasztikus érzülete lakozik.

Ő felsége a király november 29-én a budai várpalotában legfelsőbb kihallgatást ad.

TÖRVÉNYHOZÁS.

A főrendiház nov. 17-én Szögyény-Marich László elnökle alatt rövid ülést tartott. Elnök bemutatta a miniszterelnök átiratát, mely szerint a király és királyné, továbbá a trónörökös-pár köszönettel vették a főrendeknek az új főhercegnő születése alkalmából kifejezett üdvözlőleveleit. Az igazoló bizottság jelentése alapján Pongrácz Frigyes és Sztáray István grófok, továbbá Augusz Imre báró igazoltattak. Gróf Nádasdy Ferencz elhunytá alkalmából a főrendiház a hirneves, fényes családnak amúgy is kevés tagjaiban ez ujabbi megfogyása fölött jegyzőkönyvileg fejezte ki részvétét.

A képviselőház újra megkezdte üléseit, melyeket rendkívül érdekesekké tett a keresztények és zsidók házasságáról szóló törvényjavaslat tárgyalása. Tartottak heves szónoklatokat a javaslat mellett és ellene. Pap-képviselők és zsidó-képviselők beszéltek. A rég hallgató Horváth Boldizsár is megszólalt. Sokan nem pártolták a javaslatot azért, mert vallás-erkölcsi szempontból a népre káros hatása lesz; sokan pedig azért, mert az általános polgári házasságot követelik. De e vitákban mégis az volt a legérdekesebb, hogy a képviselőházban uralkodott hangulat megerősítette azt a meggyőződést, hogy a zsidó-kérdés minden hivatalos tagadás dacára létezik. — Szomhaton, f. hó 24-én, egy heti érdekes vita után általánosságban jelentékeny többséggel elfogadták a javaslatot. Az antiszemiták névszerinti szavazást szerettek volna, de nem tudtak husz aláírást összeszedni, hogy illet kérhessenek. Így tehát egyszerű fölállással és ülvemaradással történt a szavazás. A javaslat ellen szavaztak: Apponyi Albert gróf, néhány pap képviselő, a szélsőbal egy része és az antiszemiták. A kormánypárt tömegesen a javaslat mellett szavazott, a pap képviselők kivételével, de ezek közül is többen kimentek a folyosókra és nem szavaztak. A mérsékelt ellenzék zöme s a szélsőbal egy része, élén Irányival, a javaslat mellett szavazott. A szavazás eredményét tartós éljenzés követte s így hát remélhető, hogy a keresztény-zsidó házasságról szóló törvényjavaslatot a részletes tárgyalásnál is a mult szombati többséggel fogják elfogadni.

E G Y H Á Z.

A vatikánból. Az olasz zarándokok utolsó fogadtatása alkalmával történt zajos tüntetések ő szentségének a pápának nem tetszetek és kijelentette, hogy nem jött volna a kihallgatásra, ha őt a tüntetésről értesítik. A pápának határozott szándéka az, hogy jövőre a bazilikában kihallgatást nem ad, hanem csak a vatikán belsejében, annak egyik udvarában vagy kertjében. Igen valószínű, hogy a

pápa husvét alkalmával az apostoli áldást szintén a vatikánnak egyik udvarában, talán a *del Belvedere*-ben fogja adni. A szertartás tehát nem lesz nyilvános, de azért mégis úgy rendeznék, hogy e fontos egyházi szertartáson több ezer ember vehetne részt.

Ajándék a pápának. Strossmayer djakovári püspök nem nagy értékű, de érdekes ajándékkal kedveskedett ő szentségének a pápának. Ez egy bot, melyet írni, olvasni nem tudó parasztleány faragott kiváló ügyességgel. A botot a djakovári egyház festője, id. Seitz Miksa adta át a pápának, ki azt kegyesen elfogadta és kijelentette, hogy sétái alkalmával ezt a botot fogja használni.

A király a hercegprimásnak. A hivatalos lap a következő legfelsőbb kéziratot közlé: Kedves Bibornok Hercegprimás! A nyitrai honvédsátortábor létrehozatalánál ujabban is tanusított áldozatkészségeért Önnek ezennel őszinte köszönetemet nyilvánítom.

Roskoványi Agoston nyitrai püspöknek az egyház és irodalom terén való sok évi üdvös működése, valamint ujabban is a nyitrai honvéd-sátortábor létrehozatala körül tanusított áldozatkészsége elismerésül a király az I-ső osztályú vaskoronarendet díjmentesen adományozta.

Nogáll János pergamói püspököt, midőn Hosszupályiból Debreczenbe ment, kis baleset érte. Az ut magas töltésén a négyes fogat hirtelen felborult és a tudós püspök a mély és bővizű árokba esett. De szerencsére komolyabb baja nem történt.

Kitüntetések. A király *Mayer Bélának*, a kalocsai székesegyház idősb mesterkanonokának, a Szent-Ágostonról nevezett kalocsai címzetes apátságot, — *Répásky József*, kassai székesegyházi ifjabb mesterkanonoknak a sóvári, — és *Szkurkay Ágoston*, homonnai plébános-esperesnek a kolbani, másképp koblaui címzetes apátságot adományozta.

Egyházi kinevezések. A király a szepesi székesegyházi káptalanban: Pisch Károly szepesi székesegyházi főesperesnek az örkanonokságra, Liphay László árvai főesperesnek a székesegyházi főesperességre, dr. Richnavszky Pál lipői főesperesnek az árvai főesperességre s Laudinger Antal idősb mesterkanonoknak a lipői főesperességre való fokozatos előléptetését jóváhagyván, az ekként megürült harmadik vagyis utolsó mesterkanonokságra Fertsek Nándor címzetes kanonokot, püspöki irodaigazgatót, szentszéki ülnököt és kérdeműlt alesperest nevezte ki.

Öreg papok. Érdekes jelenség, hogy az egyházi férfiak, kik nagyrészt állandó szellemi munkásságban töltik életüket, többnyire hosszú életűek. Mai felsőbb klerusunknak több magas korú tagja van. *Nemcskay István* nagyszombati nagyprépost már betöltötte a 93-ik, *Ellenbacher István*, váczy nagyprépost a 84-ik évet. *Bezerédj Miklós*, veszprémi nagyprépost és cz. püspök 1795-ben született és már félszázados kanonok. *Sárkány Miklós*, bakonybéli apát a múlt század utolsó, *Huzly Károly*, nagyváradai prépostkanonok és debreczeni plébános és szakállasfalvi *Lengyel Miklós*, cz. püspök, egri nagyprépost a jelen század első évében pillantották meg a napvilágot. Irodalmi nevű papjaink közül *Jedlik Ányos*, a hirneves fizikus, és *Szabó István*, filológjaink neszora nyolczvanhárom évesek.

A dunamelléki reform. egyházkerület püspökévé némelyek *Szász Károlyt*, a költőt, kívánák megválasztani; erősen korteskednek is mellette. De a többség idegenkedik tőle, semmi egyéb okból, csakis azért, mert teljesen egyházi férfiut óhajt, olyant, a ki nek föllépésében és szavaiban nem hiányzik az a vallásos és egyházas zamat, melyet elenyésztet a másnemű dolgokkal való hosszú éveken át tartó foglalkozás, szóval, hogy lelkipásztor legyen a szó magasztos értelmében.

A szerb egyházi kongresszust még ez évben összehívják, még pedig ezúttal Budapestre. A kongresszus több nevezetes szervezési munkálattal fog foglalkozni, melyek közt kiváló helyet foglal a püspöki synodus reform-tervezete fölötti véleményezés.

H A D S E R E G.

Pöckh tengernagy, a tengerészet parancsnoka és a hadügyminiszterium tengerészeti osztályának főnöke egészségi tekintetből benyújtotta lemondását. Utódjául *Danblebszky Sterneck* báró, ellentengernagy és a polai arzenál parancsnoka neveztetett ki, a ki barátságos viszonyban élt *Tegethoff* admirálissal és a lissai csatában kiérdemelte a Mária Terézia-rendet azzal a tétével, hogy a *Ferdinand Max* hajó sarkantuival kifurta a *Re d'Italia* tengernagyi hajót.

A fővár. tiszti kaszinó a múlt héten tartá választó gyűlését. Elnökké lovag Schemmel Henrik altábornagy, alelnökké pedig Ghyczy Béla altábornagy választatott meg. A tudományos osztály igazgatójává Janszky Lajos dandárparancsnok, a társalkodó estélyek igazgatójává pedig Schöninger Alfréd ezredes lett. Az egyes bizottságok elnökei a következők: Felalvasó bizottság: Horschetzky Károly ezredes; könyvtári bizottság Szvetics József ezredes, csalajáték bizottság: Say Győző ezredes; társalkodási bizottság: Schmekál alezredes.

Uj hadászati hid Ugocsamegyében. A közös hadügyminiszter hadászati szempontból Szatmár és Huszt összeköttetésének szükségességét kimondván, elrendelte, hogy a Tiszán át egy állandó hid készíttessék. A katonai műszaki osztály kiküldöttjei az uj hadászati hid helyéül a királyházi vasuti vonaltól nem messze, a baloldalon eső Veréce és Rakasz községek közti helyet jelölték ki. Ugocsamegye ez ellen kétszer is felfolyamodott. Második fölterjesztésében különösen hangsúlyozta, hogy hadászati szempontból is igen hátrányos a választott hely. A megye kérelme folytán az uj hadászati hidat Tekeháza és Nagy-Szóllós között fogják építeni. — Ez társadalmi, ipari, kereskedelmi, gazdasági szempontból a megyére nézve életkérdés volt, mert a Tisza eddig két részre szakította a megye területét, míg most Nagy-Szóllós igazi központtá válhatik.

Az okkupációs területen állomásozó közös hadseregbeli csapatokhoz tartozó ujonczok az illető csapatrészeikhez való beosztás előtt az első katonai oktatást tudvalevőleg hadkiegészítő kerületeikben kapták. Ez eljárás indoka, — mint a «P. Lloyd»-nak Bécsből jelentik, — egyrészt a Bosznia, Hercegovinában, s a Limterületen állomásozó csapatok szétszórtságában és súlyos szolgálati viszonyaiban rejlik, melyek lehetlenné teszik, hogy a rekruták oktatását ők maguk eszközöljék; másrészt azonban az okkupációs területen a dolgok jelenlegi állása mellett nem látszik tanácsosnak, a katonákat, kik leszolgáltak sorhadi éveiket, haza bocsátani, mielőtt a fris és begyakorolt katonák a helyszínére nem érkeznek. Most már a rekruták tanítása annyira haladt, hogy azok a jövő héten leküldetnek az okkupált területekre. A menetparancs már kiadatott az összes ujonczcsapatok számára (7500 ember), s december elején ugyanannyi rezervista és szabadságolt fog haza bocsátatni.

A sebesült-szállító szolgálat rendszeresítése Franciaországban. A sebesült-szállító szolgálat, mely a csatatéren oly kiváló fontosságú, s melyet más hadseregek már régóta sikerrel gyakorolnak, Franciaországban még mindig csak teória. Legujabban kezdik azonban ezt a szolgálatot szervezni ott is. Rendszeres betegápolókat és sebesült-szállítókat osztanak be minden századhoz egy a lovassági, mint a gyalog-csapatoknál.

EGYLETEK ÉS TÁRSULATOK.

A Kisfaludy-társaság körében, mint halljuk, mozgalom indult meg Szigligeti Ede színműveinek kiadására. Ez a kiadás nem foglalná magában Szigligeti összes darabjait, csak azoknak java részét. Így is az érdemes társaság nagy szolgálatot tenne az irodalomnak és kétségtelenül a leghivatottabb is arra, hogy az elhunyt drámairó munkáit sajtó alá rendezze. Egy újabb koszorúval gazdagítaná nagy érdemeit.

A Petőfi-társaság, Szana Tamás titkár indítványára, december 27-én d. u. 5 órakor a megürült két tagsági helyet választás útján be fogja tölteni. Ajánlatot a tagválasztó-ülést megelőzőleg egy héttel kell tenni a tagoknak, mert választhatók csak olyan írók lesznek, kiket valamely társasági tag december 20-ig írásban ajánlott.

A vörös-kereszt egyesület Károlyi Gyula gróf elnöklete alatt választmányi ülést tartott, melyen többek közt jelentést tettek az egyesületi ápolónők eredményes működéséről, kik a csángó-telepeken a főzést közmegelegedésre végzik. Bejelentették, hogy az egyesület a berlini kiállításon aranyérmét nyert, s hogy a legutolsó gyűlés óta 23 fiókegylet alakult. A választmány köszönetet szavazott Zirzen Janka urhölgynek az egyesület érdekében tett fáradozásaiért s ezzel az ülés véget ért.

A felvidéki közművelődési egyesület nov. 20-án Nyitrán megtartotta alakulási közgyűlését. A több mint 2000 tagból álló egyesületet 12 felvidéki megye és város vidékéről összesereglett 4—500 főnyi magasabb értelmiség képviselte. A lelkes elnöki beszéd és hatásos jelentés után dörgő eljének közt az egyesület védnökéül József főherceg, elnökül herceg Odescalchy Gyula, alelnökül Szalavszky Gyula nyitrai és Lehoczky Lajos turóci alispánok választottak meg. A közgyűlést diszebéd követte, melynek hazafias hangulatát emelték a hazánk távol vidékeiről érkezett üdvözlő táviratok is.

NEMZETI KASZINÓ.

A nemzeti kaszinónak szintén most kezdődik az élénkebb időszak. Az előkelő világ élete erősen hullámszik ott, a termék nagyrészt elfoglalvák és vidám zajtól visszhangzanak. E rovatunkban rendszeren tudósítunk a kaszinó nevezetesebb mozgalmairól és belső életéről. Ez alkalommal, mintegy bevezetésül, érdekesnek találjuk néhány adat közlését. A kaszinónak jelenleg körülbelül 710 tagja van, a kik közül 1 trónörökös (*Albert Edward* angol koronaherceg), 1 főherceg (*Hannoverai Ernő Ágoston*), 17 herceg, 225 gróf, 104 báró és 362 a művelt intelligencia többi osztályaiból való. A legutolsó (56-ik) kaszinó év számadásai 101,466 frt 73 kr. bevétel és 99,482 frt 59 kr. kiadást tüntetnek föl. A kiadások tételei közül érdekesebbek a következők: Szolgaszemélyzet fizetése és öltözetei 12,323 frt 54 kr.; hírlapok és folyóiratok 2611 frt 23 kr.; iparosok s azok munkabére 12,351 frt; kártyák vételára 3780 frt 82 kr.; nemzeti színházi és népszínházi bérlet összesen 8125 frt; hazai s jótékony czélokra 4000 frt. A kaszinó tagja lehet minden tisztességes, művelt magaviseletű, feddhetlen jellemű önálló férfi. A fölvetel, valamint a kirekesztés titkos szavazás útján történik. Közgyűlés évenként minden január havának utolsó vasárnapján tartatik. A helyiségek reggeli 9 órától éjjel után 5 óráig folyvást nyitva vannak. Följegyzésre méltó, minő kártyadijak kötelezők: piquet és magyar kártyára esti 10 óráig 1 frt 50 kr.; 10—12 óráig 2 frt; 12—3 óráig 4 frt; 3—5 óráig 8 frt; hasonló arányban a whist és tarokk-kártyadijak valamivel magasabbak.

ORSZÁGOS KASZINÓ.

A nemrég megalakult országos gentry-kaszinónak körülbelül 583 tagja van összesen, ezek közül 406 rendes tag, 8 rendkívüli tag és 169 vidéki tag. Igazgatói: gróf Zichy Jenő, dr. Wekerle Sándor és Reviczky Ambrus; választmányja 40 tagból áll. A kaszinó helyiségei jelenleg a Hungária-szállóban vannak és igen élénkek. A kaszinónak kétségtelenül szép jövője és nagy hivatása van. Nagyobb hazafias, jótékony, közművelődési, társadalmi tevékenységet ma még nem fejthet ki, mert nem rendelkezik oly tőkével, hogy ezt tehetné; azonban a lelkesedés, mellyel a kitűzött zászlót országszerte fogadták, továbbá a kaszinó komoly és nagy szabású czélja, melyet a tagok mindnyájan erős ambícióval átérznek, biztosít arról, hogy az országos kaszinó rövid idő alatt valóban a magyar nemesség, a magyar művelt értelmiség országos jelentőségű tényezője lesz. Első sorban természetesen a főváros képezi életének, jövőjének igazi központját; de kívánatos lenne, ha a kaszinó érdemes választmányja oly módokról gondoskodnék, hogy idővel az országos kaszinó az egész magyar nemzeti és előkelő értelmi osztály hatalmas központja legyen, melyből eszmék, tettek, nagy fontosságú kezdeményezések induljanak ki s mely a magyar nemzet intelligenciáját teljes mértékben tükröztesse vissza.

SZABADKÖMÜVESSÉG.

A walesi herceg, Anglia nagymestere, közelébb a szabadkőművességnek egy kevésbé ismert mellékágába vezettette be magát,

az ugynevezett «kőfaragó-jel» rangfokába. A fölavatást Albany herceg végezte. Az ünnepélyre csak a legmagasabb méltóságoknak volt szabad bemenetük.

A gothenburgi nagypáholy díszesen fölémentett termeiben október 29-én dr. Charles Dickson 25 éves jubileumát ünnepelték. Az öreg skót már 70 éves; a svéd páholy képviselőt, a király üdvözlő táviratot küldött az ünnepélyre.

Skócia egyik legidősebb szabadkőművesét, Kindrogani P. S. Kleir-t, a ki 40 év óta kőműves és 15 év óta székkestere a dun-keldi János-páholyának, Athole herceg népes értekezleten egy nagybecsű órával lepte meg, melyet a páholy tagjai adtak s mely 12 órakor egy szabadkőműves-dalt játszik.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

A karácson előtti lendület az idén a könyvpiacra csekélyebb a szokottnál. *Arany János* teljes kiadásának 12. 13. és 14-ik füzetete jelent meg *Ráth Mórnál*. Ez az irodalomnak egyik újabb eseménye. A másik *Vajda János* hét gyönyörű kisebb költeményének s egy elbeszélésének megjelenése egy kötetben. *Vajda* a legnagyobb élő magyar költő, ha nem lenne magyar, már rég mint világhírűt ünnepelnék szingazdag, zseniális költészetét, mely természetes vad szépségével, megdöbbentő erejével, csodás mélységével, titokzatos homályával és borongó ködével az őserdők megkapó pompájához hasonlít. Új könyve *Dal és beszély* cím alatt a költő arczképével és rajzokkal jelent meg. Tartalmazza a *Megnyugvás*, *A feledhetlenhöz*, *Páros dalok*, *Ha szépet látok*, *Szemközt*, *Sírboltban* és az *Üstökös* című kisebb lírai költeményeken kívül a költőnek egy népies, *Abel* és *Aranka* című hosszabb meséjét és *Jovanovic* szerb poétának egy fordított dalát. Eszmékben, gondolatokban, mélységben és eredetiségben gazdag kis-könyv ez, melyet minden művelt magyar embernek őszintén ajánlunk. *Ifj. Ábrányi Kornél*, az eredeti tehetségű költő, kinek egy nagyszabású verses munkája évek óta folyvást csak szép reményű töredék, újabban a színpadon arat sikert. *Csalhatatlan-ját* díszes könyvben *Grill* udv. könyvkereskedő adta ki. *Endrődi* mélyen és régóta hallgat. *Reviczky Gyula* költeményeinek megjelenése után egy hatalmas költeményt írt *Turgenyerről*. *Kiss Józsefnak* díszes kiállítású költői beszélye hagyja el a sajtót decemberben. — *Koroda Pál*, a jeles fiatal költő 1879. óta nem adott életjelt magáról. A próza-irodalom terén is általános a fegyververszűnet. *Mikszáth Kálmán* semmit sem ír, vagy legalább nem kerül tőle nyilvánosság elé semmi 1883-ban. Kisebbségi rajz és beszély-köteteket adtak legutóbb *Jakab Ödön*, *Iványi Ödön*, *Porzolt Kálmán*, *Mészáros István* stb. — A *Franklin-társulat Jókai Mór* összes műveiből szellemes mondások gyűjteményét adta ki: *Negyven év viszhangja* cím alatt.

M Ű V É S Z E T.

Az új operaszínház függönyének festése még függő kérdés. Elin-tézése, mint mondják, *Ybl Miklósr*a van bízva. Ő először is *Benczur Gyulát* szándékozik fölkeríteni s ha az másnemű elfoglaltságai miatt nem fogadná el, akkor egy Bécsben élő művészhez fordulna.

A *Fővárosi Lapok* ehhez a következő helyes megjegyzéseket teszi: «*Ybl* csak nem *Makarhoz* akar fordulni, noha ő igen zseniális díszlet-festő, úgy, hogy sok aranyrámás nagy képe sem egyéb, mint teatrális festés. De hát *Benczur Gyulán* kívül is van elég jeles magyar képművész, ki pompás függönyt tudna festeni. Ezt bizonyára *Ybl* is tudja s nem fog bécsi kézhez folyamodni, ha itthon is talál kielégítőt. A dalszínház műekítését hazai művészekkel végeztetik. Szemszuró lenne, ha ép azt a nagy függönyt, melyet leg-többben és legállandóbban fognak látni, idegen művészre bíznák.»

Munkácsy Mihály, kinek egészsége helyreállt, visszatért Párisba, s egész buzgalommal munkához fogott. Nagy műve, a «Consummatum est,» a mint róla jelen stádiumában itélni lehet, aligha mögötte marad az előbbinek, sőt — mint Párisból írják — azt még fölülmulja. A mű, melyet a művész jövő nyáron Párisban állít ki, októberben Budapestre kerül a képzőművészeti társulat kiállításába.

S Z I N H Á Z.

Czeczil házassága, a termékeny Csiky legújabb drámája november 23-án a nemzeti színházban sikerrel került színre. A darab egy válás körül forog s mint a szerző termékei általában, mint repertoír-mű hatásos és előadva tetszetős. Valószínűleg még sok-szor fogják előadni.

A népszínházban nov. 16-án új magyar operettet mutattak be. A *Tempefői* szövegét *Rákosi Jenő*, zenéjét *Erkel Elek* írta. A da-

rab sikerült és méltó, hogy sokáig színen maradjon. A szöveg teljesen rávall *Rákosi Jenőre*, nem arra ugyan, a ki valamikor a múzsa igazi csókjától ihletve, *Aesopust* írta, de rávall az áramlattal úszó, ügyes, szellemes *Rákosi*, a ki bár keresi a nagy tömeg tetszését, de hajdani énjét teljesen megtagadni ma se képes. Még az oly oklalanul lehurrogott *Fekete hajója*-ban is több eszme és szellem volt, mint némely modern nagyság összes raffinirt csillogásu ürességeiben. *Tempel* szintén a két szélső határok közt hol ide — hol oda ütődik. Az operette hőse *Csokonai*, poetikus, majd burleszk jelenetek, szép és szépen írt részletek és *Tinódi Lajos*-izú szójáték-durvaságok kevésbé összefüggő vegyületekből áll; de élénken gördül s változatos színepeivel ha nem is gyönyörködtet, kétségtelenül sokaknak szolgál mulatságára. *Erkel* zenéje hasonló hibában szenved: nem egyöntetű; de határozott elismerésre méltó magyar zamata, magasabb drámai lejtése. A közönség, mely operetteben már csak fülsiklandozó felületet csilingeléseket vár, nem volt meglepődve, mert *Erkel* zenéje nemes és gazdag opera-zene s erősen fölül áll a hallgatók operette-hangulatának. Mi a kissé langyos fogadtatással szemben föltétlen tetszésünket adjuk a zeneköltőnek. *Rákosi* urat ellenben nem merjük dicsérni, mert nagyon szeretnők őt már egyszer megint költészete biboros ornátusában látni. — Az előadás teljesen megfelelt azoknak az igényeknek, melyeket a szerény néző a népszínházban táplálni bátorodik; sőt *Hegyi Aranka* kisasszony művészi játékkal emelte a hatást és *Blaha Lujza* asszony is hű volt — önmagához.

A várszínház és a budai szinkör sorsa kezd többeket érdekelni. A nemzeti színház niveauja és — rendszere nem alkalmas új tehetségek fejlesztésére. A színmű-írónak pedig, bármily genie legyen, mulhatlanul szüksége van a színpadra. Mert ha nem láthatja a saját műveit előadva, nem izmosodhatik, olyan marad, mint a föl nem fedezett aranybánya. A magyar színmű-irodalom jövője érdekében tehát igen kívánatos lenne, ha a várszínházat és a budai szinkört mentül előbb egy önálló új igazgató nyerhetné meg.

Madame Judic, a párisiak operette-csillaga nov. 23-án kezdte meg budapesti vendégszereplését a *Niche*-sel. Játéka bájos, mozdulatai könnyedek és tetszetősek, különösen elragadó a mimikája; egyetlen kacintás, a szemek kerekre nyitása, hamiskás kacaj által gyakran zajos tetszést arat. Tiszta, kellemes hangja nem épen terjedelmes, se nem üde, de lágy s a művésznő nagy ügyességgel aknázza ki.

A vidék legkiválóbb színi eseményét a *Nyitrai új színház* megnyitása képezi. A kis Nyitrának és nagy vidékének rendkívül intelligens közönsége van, mely az állandó színházat tovább nem nélkülözhetné. Az új színházat *Bogyó* igazgató nyitotta meg három dísz-előadással. A színház igen csinos épület, a lendülő város egyik díszje. Van benne 16 páholy, 24 erkélyszék, 105 támlásszék és 140 zártszék.

A lipcsei városi színházban nov. közepén 11 estére tervezett, Goethe-ciklus vette kezdetét. A ciklust Schillernek az a prológja vezette be, melyet akkor írt, midőn Goethe színpadra vitte Mahometet. Az ismert remekműveken kívül a ciklusba oly színműveket és vígjátékokat is fölvettek, melyek csak ritkán vagy egyáltalán nem adtak. A ciklus még mindig tart és azt egy élőképéből álló epiloggal rekesztik be. Ezek az élőképek Goethe egyik gyönyörű lírai költeményének illusztrációi lesznek. Faustban Mefistofelest Devrient Ottó játsza; továbbá az igazgatóság megnyerte Lewinsky Olga kir. udvari színésznőt Ifigénia, Leonora, Adelheid, Stella és Helena szerepére.

Z E N E.

A zene téli uralkodási időszaka már megnyílt fővárosunkban. Legutóbb a népszínházban szerepelt spanyol diákok zenekara inkább különlegességi, mint művészeti szempontból érdemel

figyelmet, bár a fiatal vándorok elég harmoniával és kellemmel léptek föl spanyol jellegű hangszereikkel és zenéjükkel. A tavaly nálunk is ünnepezt zseniális *Ondrišek Ferencz* kudarcza után, melyet nem művészetének, hanem inkább a helynek (német színház) a hol föllépett, kell felróni, — ez ideig csak *Pablo de Sarasate* a kitűnő spanyol hegedűművész emelkedett ki a vigadóban nov. 16-án rendezett hangversenyével. A budapesti közönség mint jó ismerőse riadó lelkesüléssel ünnepezte a viszontlátás örömét. A hallgatóság ámulattal csüggött a nagy művészen, kinek hegedűje a virtuozitás vakító káprázatosságával és a művészi fenköltőség teljes erejével szólalt meg. *Sarasate* három program-számot játszott: *Saint-Saëns* A-dur versenyét, *Mendelssohn* nagy e-moll hegedű-koncertjét egészen és végül saját szerzeményű spanyol tánczait (a románczot és habamerat) elragadó tűzzel. A *Mendelssohn*-féle hangverseny után oly viharos volt a taps, hogy *Sarasate* kénytelen volt műsorát megtodani és megtoldotta azzal a *Chopin*-féle nocturne-nel, melynek előadásával már régebben nagy hatást keltett és melyet előtte *Davidoff* énekelt el gordonkáján. *Sarasate*val *Door Antal*, a bécsi konzervatórium tanára is lerándult hozzánk. A jeles pianista műsorát, melyben *Chopin*, *Schumann* *Raff* és *Silas* szerzeményei váltakoztak, szintén tetszéssel fogadta a közönség.

Az idei hangverseny-idénynek különösen második fele rendkívül gazdag és változatos lesz. Eltekintve a már eddig előjegyzett hangversenyektől, egy Párisból Budapestre érkezett levél szerint, több előkelő francia művész vette fel Budapestet az idény második felében művészi körútjába.

KÖZLEKEDÉS.

A dunagőzhajózási társaság. Br. Wodianer Mór, a ki három napon át Budapesten tartózkodott, hogy az osztrák-magyar államvasut igazgató-tanácsának ülésén elnököljön, a közlekedésügyi miniszterrel több ízben beható értekezést is folytatott a dunagőzhajózási társasággal megkezdett tárgyalások iránt. A dunagőzhajózási társaság igazgatósága most valószínűleg rövid idő alatt feladni fog a magyar kormány ajánlataira. — Br. Wodianer már visszautazott Bécsbe.

A budapest-zimonyi vasut építési fővállalatának vezetője megkérte a közlekedésügyi miniszteriumot, hogy az újvidék-zimonyi szakasz és az india-mitroviczi szárnyvonal műtanrendőri bejárására és az újvidéki Duna-hid terhelési próbájának megtartására még e hóban tüzzön ki határidőt. A miniszter még nem határozott ugyan, de miután a nevezett vonalrészek üzletképes állapotban ki vannak építve s azok mielőbbi megnyitása Magyarországnak Szerbiával és a Kelettel való forgalmára előnyös lesz, valószínű, hogy a kérdés teljesített fog. A nevezett pályarészek megnyitásával, miután a budapest-újvidéki vonalrész már régebben adatott át a forgalomnak a budapest-zimonyi vasut befejeztetvén, elkészült ama sinut, melynek létesítéséhez, kapcsolatban a már épülő budapest-ujszönyi vonallal az ország forgalmi és tarifapolitikájára nézve oly sok remény köttetett.

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

Az országos kiállítás iránt nemesak a fővárosban, de ország-szerte a vidéken is folyton emelkedik az érdeklődés. A v. déki alkerületek, melyeknek a budapesti kerületi bizottság 200 bejelentő ívet küldött, most nagyjából kétszer annyit kérnek. A kerületi bizottságok mindenütt szaporodnak és lelkes tevékenységet fejtenek ki. — A kiállítási épületek tervéi közszemlére a magyar földrajzi társaság termeiben vannak kiállítva. A beérkezett tervek fölött legközelebb dönt a bíráló-bizottság.

Villamos vasutat terveznek a fővárosban *Száhlender Károly* és *Galgóczy János* többek társaságában. Az országos kiállításra akarnak elkészíteni a pályát, még pedig a lánchid-tértől kezdve a

fürdő-utcán és sugár-uton végig a városligetbe, a kiállítás helyéig. A kiállítási-bizottság helyesli a tervet, de hátra van még a városi hatóság és a közmunkatanács engedélye. Ez utóbbi a sugár-uton lóvonatu vasutra sem adott engedélyt.

D I V A T.

A divat változásai ma már oly gyorsak és élénkek, hogy heti lapban alig kísérhetők figyelemmel. Mi tehát csak rövid megjegyzésekre szorítkozunk, melyekkel a divat legújabb képét igyekszünk megvilágítani.

Szövetekben csodálatosan finom izlés mutatkozik. A gyöngyökkel kivarrott és bájos virágokkal himzett bársonyszövetek a legdivatosabbak s többnyire a rövid alj készül bársonyból, míg a derék paniersk és uszály — mely mindkettő ismét divatos — atlaszból való.

A szőrszövetek is sima és virágos bársonnyal vagy atlaszszal vegyítve használatnak. Rendesen a felöltő ugyanazon anyagból készül.

A toll-disz, a hatytyú-prém, a strucztoll-szegély ismét igen kedvelt.

Az utcai felöltők kétfélék: a nagy bunda-alaku köpenyek vi-site-ujjakkal, hátul ránczczal vagy kidudorodással, elől simán vagy kidomborodva; — és a testhez álló nagy sima posztókabátok, vagy olyanok, melyeknél az ujjak hátul megfeszülnek és elől bővek.

Diszes köpenyekre való kelmek még mindig a közönséges minőségű peluche és a vidra-bőr peluche, továbbá a préselt bársony és végre, mint utolsó újdonság és az elegánság netovábbja a tűzőgetett bársony, mely nagyon sokba kerül és nem is igen tartós, de melyből esodaszép felöltők készülnek.

Divatosak a kis köpenyek bársonyból, ránczba rakott satinnal és gombkötő munkával diszítve.

A muffok igen kicsinyek; sok fantaisie-muffot viselnek a köpenyhez hasonló szövetből.

Az öltözékek összeállításában valamivel több az egyszerűség. Zseniális és gyönyös paszomántok, domborművű virágok, gyümölcs, galyakban kivágott bársonyhimzések, gyöngygyel kivarrott csipkék s a himzett gyöngyhimzések megfelelő rojtokkal, tömött satin-himzések, gyönyörű világos pamutvirágokkal, — ime ez egy kis tájékozást nyújthat arról, mit az ügyes szabónők alkalmaznak.

A kimenő és házi ruhák még mindig rövidek. A kasemir vagy szőrselyem-harisnya utcai ruhákhoz való; ép úgy, mint a fényes hegyü topán, a félmagas szarvasbőr-czipő, a fényes fehér-selyemmel kivarrott felülfűző vagy oldalt gomboló bőrczipő.

Egészen meglepő újdonságot képez a fehérnemű, mely nem fehér többé. Párisban világoskék vagy rózsaszín battisztból készülnek a párnahajok és paplanlepedők. Az ágyneműre most egyáltalán sok csipkét, fodrot és himzést pazarolnak.

V E G Y E S E K.

Ritka adomány. Gróf Brunzwick Géza Mártonvásártt óvodának való diszes, izléses és a kényelemnek teljesen megfelelő épületet emeltetett, melynek homlokzatán nagy arany betűkkel az a felirat áll: «Gábor, Gizella és Mari emlékére 1883-ban alapított.» Ez épületnél szép udvar és kert van, melyet hat csinosan butorozott szoba, minden iskolai szükséglettel bőven elhalmozva egészíti ki. A nemes szívű gróf nem elégedett meg a puszta épületnek és berendezésnek közhasználatra történt átadásával, hanem nagy fáradsággal és költséggel oly magyar apácákat szerzett az óvoda vezetésére, kik a különben vegyesajku község gyermekeit 6 éves korukig kizárólag magyar szellemben vezetik. A kézi mun-

kákkal foglalkozó nagyobb gyermekeken kívül már eddig 140 vétetett föl, kik minden tekintetben teljesen ingyen nyernek oktatást; sőt még a gyermekek apró szükségleteit is a gróf sajátjából fedezi. Ő fizeti az intézet tanítónőit is és végül még 30,000 forint alapítványt tesz le, hogy az óvoda minden időre biztosítva legyen. Az ily nemes ember méltó utóda kitünő nagynénjének, Brunzwick Teréznek, ki egész életét a jótékonyágnak szentelte s hazánkban az óvodák kezdeményezője volt.

Magyar nemesség. A király, *Nikolics Vazul* zágrábi lakosnak és törvényes utódának a családja által szerzett érdemek elismerésül a magyar nemességet adományozta.

Eugénia császárné ajándéka. Marseille város radikális képviselőtestülete az ottani császári kastélyt rövid uton el akarta venni *Eugenia* császárnétól. A dolog pörre került. A bíróságok a császárné javára mondtak ítéletet s az most a kastélyt jótékony és közhasznu célokra a városnak ajándékozta.

Özv. gróf Batthyány Istvánné, szül. Schosberger Ilona úrnő nagyszerű kápolnát állított férjének hamvai fölé. A kápolna 10,000 forintba kerül.

Homestead-törvény Svájcban. A luzerni kanton nagy tanácsa elé egy képviselő határozati javaslatot terjesztett, melynek értelmében egy földműves vagy iparos telke amennyiben «családi otthon» gyanánt van a telekkönyvbe bejegyezve, ki legyen véve a végrehajtás alól, ha kevesebb, mint 20,000 franknyi kataszteri értéket képvisel. A nagy tanács e határozati javaslatot fontosnak jelentette ki s elhatározta, hogy a kormány tanács elé fogja terjeszteni további intézkedés megtétele végett.

Halálozások. Vásonkeőy gróf Zichy Albert kamarás, titkos tanácsos és szolgáltonkivüli vezérőrnagy, Bécsben élete 66-ik évében elhunyt. Az 1834-ben elhunyt gróf Zichy Károly fia volt.

NYILTTÉR.

Herrmann J. L. cs. kir. udvari és orsz. szabadalmazott európai híru china- vagy alpacca-ezüst- és alpacca-árak gyára a gyártási forgalom kiterjedése s a kiszolgáltatásban kellő pontosság fentartása végett *Müller Ede* kitünő szakembere vezérlete mellett magyarországi gyári főraktárt alakított, Budapesten a váczi-utcában. E gyári raktár szállodák, vendéglők, kávéházak s cukrázsdák berendezésére oly árak mellett vállalkozik, hogy cikkei, mint a világverseny színvonalán álló mérsékelt áru és még is legjobb minőségű, tartós áruk, rendkívül keresettek. — **Mint rendkívül fontos eseményt közöljük intelligens közönségünkkel,** hogy **karácsonyi és ujévi ajándéku** a főváros hasonló üzleteiben nem találni alkalmasabb s olcsóbb és diszesebb tárgyat, mint Herrmann J. L. china- vagy alpacca-ezüst, theakészletei. Egy nagy china-ezüst tálcza, egy nagy china-ezüst theakannával, cukor- és tej-tartóval ugyancsak china-ezüstből fél árért, kapható a váczi-utcai gyári raktárban. E teljes thea-készletnek különben érthetlen olcsóságát ama fontos körülmény okozta, hogy a gyár ilyen teljes garnitúrákat egyszerre igen nagy mennyiségben készítettett s minthogy a vevők többnyire a garnitúra egyes darabjait kívánják (mit adni nem lehet), a gyár kényszerülve lett a raktárban fölhalmozott garnitúra-készletet a gyártási áron is alul gyorsan áruba bocsájtani. — Kedves kötelességünknek tartottuk e fontos újdonságunkról intelligens közönségünket gyorsan értesíteni. Részletes árjegyzékeket Herrmann J. L. czimre föladott levelezési lap megkeresésre rögtön küld az üzlet.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: GR. KREITH BÉLA.